

5

ANTIDOTARIUM,
SIVE
DE COMPONENTIUM, MISCE-
DORUMQUE MEDICAMENTO-
RUM EXACTA RATIONE

Liber Primus.

De Pharmacopœi officio.

ELICI ingenio, & corpore benè
constituto, moribus item compositis
Pharmacopœum esse decet, libera-
lem, non avarum, fidum, & à pueris
in simplicium cognitione diligenter
non solum versatum, sed qui omnia
loca perlustrarit, vnde sibi plantas, aliâq;
medicamen-
ta colligere possit. Latinæ præterea linguæ tam peri-
tum esse oportet, vt Dioscoridem, Galenum, Serapio-
nem, Mesuem, Auicennam, reliquosque qui de mate-
ria *Φαρμακοποικῆ* scripserunt, intelligere possit.

Eius officina salubri loco sita sit, quam nec venti
perflent, nec Sol permeet, nec fumus, nec teter odor
vllus molestus sit: varijs præterea reponendis confer-
uandisq; accommoda: nonnulla siquidem locis sub-
terraneis, pleraque æditioribus præparanda & con-
seruanda sunt. Hortum insuper, aut locum aliquem
Soli expositum habeat, in quo & ficcare quæ siccan-
da sunt, & albedinem etiam quibusdam medicamen-
tis conciliare possit: in quo denique omnia ea para-
ri possint, quæ ex Medicorum præscripto ad Solem
confici debent.

A § DE

DE MEDICAMENTORVM
SIMPLICIVM DELECTV AC
CONSERVATIONE.

Simplicium genera.

MEDICAMENTA simplicia, aut omnis generis Plantæ sunt, earumq; partes, aut animalia & earum partes, aut Terræ genera, aut Lapidum, aut Metallorum, quæque ex eorum venis eruuntur, aut foдинis nascuntur, aut mari, salisive aquis aut dulcibus. Ex his autem quædam apud nos nascuntur, quædam aliunde adferuntur.

Nostratia, quo tempore, quo loco, & qua ratione colligi & reponi debeant, regulis quibusdam comprehendemus.

Peregrina verò, quomodo sint dignoscenda & diligenda docebimus: deinde (quia plerunque contingit, ut quæ ex locis remotioribus aduehûtur, magno emanant, eamque ob causam adulterentur, aut plurimum de sua generositate deperdant) sigillatim notas persequemur, quibus medicamenta illa rara, quæ facile adulterari solent, aut alioqui exoleta ad nos veniunt (tum quod sine villo delectu collecta sint, aut malè servata, tum temporis diuturnitate euanida) à veris & synceris discerni possint, ne medicamenta ea parte deficiant, in qua plerunque maior illorum vis reposita est.

De Herbis Nostratibus.

QUÆ apud nos nascuntur Herbæ in montibus, collibus, & planis locis: ipsis montibus altissimis colligi debent, locisque Soli & vento expositis, paucis exceptis quæ collibus frequentiores, magisque odoratæ sunt, ut chamædrys & chamæpitys.

Quæ

Quæ verò locis planis duntaxat nascuntur, ea locis ficcioribus, & à lacubus & fluminibus procul distitis colligenda sunt, nisi riguis gaudeant, vt nymphaea, tribulus aquaticus, lens palustris & similes.

Cæterùm iam florentes, & semen quodammodo conficientes colligi debent cælo sereno, nullis per aliquot ante dies decidentibus pluuijs, nec etiam rore nimium madentes, nimioûe Solis calore retorridæ.

Deligédæ sunt succi plenæ, floridæ, fugiendæ gratiores, graciliores & marcidæ. Comæ ergò cum folijs & floribus sumendæ.

Siccentur in umbra loco ad Meridiem spectante, non humido, puluerisque & fumi experte.

Pyxidibus reponendæ, ne à prædictis offendi possint. Seruant suas vires annum vnum: itaque quotannis renouandæ, nisi si anno collectæ fuerint, cuius temperies admodum sicca fuerit pluuiarumque expertis: & cõtra subsequatur æstas admodum humida: tunc enim præstat his vti, quæ sicco illo anno superiore collectæ sint, quàm quæ subsequenti pluuioso.

De Herbis Peregrinis.

Q V O D ad Peregrinas herbas attinet, quæ apud Veteres in pretio erant, certisq; quibusdã locis nasceretur, ad quos nunc nõ datur accessus, eamq; ob causam non adferuntur: omni diligentia animaduertendum est, an apud nos nascantur: deinde an illis facultate respondeant, notisque à Dioscoride atq; alijs tum veteribus tum neotericis authoribus delineatis: an præterea natales conueniant, veluti si montes sint similes, quales hi erant in quibus nascebantur, quæ tantoperè ab illis laudabantur. His certè similes sunt in Italia multi, præsertim in Hetruria & Liguria, in quibus herbæ colliguntur nõ minus generosæ, quàm quæ è Creta, alijsûe locis celebratis petebantur, præsertim si nec ver, nec æstas admodum pluuia fuerit, obseruato scilicet tempore colligendi, & reponendi modo,

LIBER PRIMVS

modo, vt supra dictum est.

De herbis peregrinis quæ apud nos non nascuntur.

E A E herbæ quæ apud nos non crescunt, quasque omnino aliunde aduehi oportet, ex Medicorum scriptis, vsuque quotidiano, notis quibusdam generalibus facile cognosci possunt, è quibus deprehendere licet, num eæ plantæ collectæ fuerint loco, tempore, modoque conuenienti, tum etiam repositæ, ita vt nec temporis, nec loci, nec vecturæ ratione incômodum vllum passæ sint; quod ex odore, sapore, & earum colore deprehenditur, si insuper folia & flores ipsarum cohæreant.

De Floribus.

F L O R E S qui in quotidianum vsum veniunt, magna ex parte apud nos nascuntur; colligunturque iam aperti, antequam marcescant, ijs locis in quibus ipsæ plantæ maximè celebres sunt. Siccantur & reponuntur vt ipsæ herbæ, durantque in sua facultate annum: singulis verò annis renouari debent, vt de Herbis dictum est.

Qui aliunde aduehuntur, ex odore, sapore, & nativo colore dignoscuntur: si præterea adhuc integri sint, nec cômuniti, vel si nullû aliàs vitiû contraxerint.

De Seminibus.

S E M I N A nostratia ijs locis colligenda sunt, quibus præstantissimæ herbæ nascuntur, eo nempe tempore, quo de herbis dictum est, cum videlicet maturerunt, antè quàm decidant. Deligantur pleniora, non rugosa, & quæ odorem saporemque sui generis perfectissimum seruant. Siccantur vt herbæ, deinde vasculis vitratis aut sacculis reponuntur, locoque sicciore & humiditatis experte. Cæterum quæ certis regionibus celebrabantur (vt etiam ipsæ herbæ) his locis, si fieri potest, colligi debent, quæ proximè accedant ad eorû similitudinè, quæ à veteribus cômendabantur. Nostratia annum aut biennium durant.

Quæ

Quæ foris, & peregrinis regionibus adferuntur, considerare oportet, an notis respondeât à Medicis præscriptis, & in eorum cognitione exerceri, vt ex sapore & odore dignosci possint. Deligantur ea quæ corpulenta sunt, nec rugosa & cariosa.

De Fructibus.

FRUCTVS nostrates his locis colliguntur, vbi eorum plantæ sunt præstantissimæ. Colliguntur autem dum maturuerunt, antè quàm marcescant. Deliguntur pleniores & bene habiti. Siccantur sole aut clibano pro humiditatis illis innatæ ratione. Reponuntur armarijs, pyxidibus, & locis quo neque humor vllus, neque fumus, neq; puluis pertingere possit: & mutantur quotannis.

Fructus peregrini ex ipsorum notis particularibus dignoscuntur, eorumque præstantia illis ipsis cognoscitur signis, quibus etiam semina.

De Radicibus.

RADICES colligendæ sunt locis aptis, optimæ quæque, & præstantissimæ, fructu iam deperdito, & incipiente foliorum defluvio, cælo sereno; pluuiæ nanque illas imbecilliores reddunt, & humore crudo implent. Siccantur autem cùm integræ, scilicet quæ sunt exiguæ, vt valerianæ radix, asari, rusci, asparagi, & similium: tum in taleolas sectæ: tum etiam matrice exempta, & solo cortice reseruato: deinde filo traiectæ paruis interuallis ne sese contingant, suspenduntur loco suprâ recitato, donec probè siccatæ fuerint, veluti radices gentianæ, brionæ, carlinæ, centaurij maioris, & similium, quæ planè eodem modo quo herbæ reponuntur. Exiguæ radices in annû seruantur: Maiores in biennium. Mutandæ autem sunt intra id tempus, si anni temperies sicca fuerit: sin autem admodum humida fuerit, eo præsertim tempore quo radices colligendæ sunt, satius est illis vti quæ præcedente anno collectæ sint, modo ea qua dictum est

est

est ratione seruata sint.

Exotica Radices peculiaribus notis dignoscuntur: Deligenda autem sunt quæ saporem, odorem, & colorem sui generis perfectissimum habeant, quæq; sint bene habitæ, non cariosæ, non marcidæ, nec rugosæ si fieri possit.

De Succis.

S V C C I ex plantis eliciuntur, virentium & tenerorum foliorum cauliumue tritura, & manuum aut torcularis expressione. Horum statim ab expressione vsus est, adseruanturq; aut liquidi, aut siccati, aut cum saccharo mixti in modum Syrupi. Qui liquidi seruandi sunt, igne aut insolatione à crassioribus partibus repurgantur, & in phialam injiciuntur superfuso aliquantulo oleo. Qui sicci reponendi sunt, aut sole, aut igne probe siccantur: tum demum vasculis vitratis, aut pyxidibus reponuntur. Liquidi mutantur quotannis. Sicci verò & apud nos expressi, aut singulis annis, aut ad summum biennio.

Externi generatim dignoscuntur, aut odoris, saporis, coloris præstantia, aut si non puluerulenti sint, alio modo corrupti.

De Liqueoribus, Lachrymæ, & Gummi.

L I Q V O R E S, Lachrymæ, & Gummi quæ Medicis in vsu sunt, magna ex parte peregrina sunt. Nostra verò ex stirpibus adultioribus defluunt, aut ex succo prægnantibus exprimuntur.

Iisdem verò notis Peregrina cognoscuntur, quibus supra dictum est: eorum autem præstantia, aliorum quorundam collatione: quorum sigillatim mentionem faciemus, cum de simplicibus medicamentis agemus.

De Corticibus.

C O R T I C E S quibus Medici vtuntur, partim è fructibus, partim ex radicibus, partim ex ramis sumuntur, loco, tempore, & modo conuenienti, vt dictum est.

Peregrini prædictis rationibus dignoscuntur: de quibus

quibus etiã sigillatim agemus: de his præsertim, quæ in frequentiore vsu sunt.

De Lignis.

LIGNA magna ex parte peregrina sunt. Nostra autem ex arboribus adultis decerpenda sunt.

Peregrina particulatim tractabimus.

De Medicamentis ex Animalibus desumptis.

EX Animalibus integris, aut eorum partibus medicamenta sumuntur: Præferenda autem ea sunt, quæ ex Animalibus mediæ ætatis, bene pinguibus, beneq; habito corpore desumuntur. Quo modo autem præparentur & conferentur, postea dicemus.

De ijs quæ ex terra & aquis sumuntur, item de Metallicis, & Terris.

HOC Medicamentorum genus plerunque peregrinum est. Itaque de singulis quæ in maiore vsu sunt agemus, & alijs quibusdã, quæ cum aliunde adferantur, difficile cognoscuntur. Horum autem descriptionem dabimus ex antiquis Scriptoribus, easq; notas enumerabimus, quibus & eorum præstantia, & adulterium, si quæ sunt adulterina, facile deprehendatur, eaq; omnia ordine alphabetico trademus.

ACACIA planta est spinosa, è cuius fructu succus acacia exprimitur, quem, quoniam nõ habemus, non necesse est describere, sed in succedaneis, quid eius loco sumendum sit, dicemus. Manat & gummi ex ea spina, quod videtur gummi tragacanthæ vulgare, vt in eius historia dicemus.

Acorus teste Dioscoride folia fert iridis, radices non dissimiles, summo cespice sparsas, complicatas, geniculis interceptas, in obliquum actas, albicantes, gustu acres, &, vt Gal. ait, modicè amaras & odoratas. Optima est densa, candida, carie non exesa, plena, odorata. Cæterum omnes has ferè notas habet ea radix, quæ hodie vocatur calamus aromaticus. Hanc ob causam, hæc semper pro acoro sumenda est, siue

ea

ea quæ in Succedaneorum catalogo recensetur.

Adeps ex animali florente legitur. Eodem autem tempore non colligitur omnium animalium adeps, quod eodem tempore non pinguescant. Reponitur autem bene lotus, & ab omni cruento alijsque immunditijs repurgat^o, loco sicco ad Aquilones spectante: siue figulinis vasculis vitratis, folijs lauri ficcis co-uolutus, & obturatus: aut exemptis membranis diligentiſsimè tritus, & duplici vase liquatus, fictili vitrato bene obturato locis ficcis. Recens etiam & sine sale vsurpatur: & quando adipem absolutè reperies, fumes adipem recentem illius anni, & sine sale conditum, quia post illud tempus mutat qualitatem, alijsque præditus est facultatibus.

Aes qua ratione vrendum sit, vt eius in Medicina vsus esse possit, postea dicemus. Aes verò vstum illud est, quod Italarum vulgo Ferretto di spagna vocatur. Probatum rubrum, & quod tritum colore cinnabarrim imitatur.

Aloë succus plantæ eiusdem nominis notissima est. Eius apud Diosc. duo sunt genera: quoddam arenosum, quod sedimentum purissimæ esse videtur: alterum iocinoris modo concretum, ex quo nomen vulgare sumpſit aloës hepaticæ. Eligi debet pinguis, syncera, calculorum & arenularum expers, nitida, rufi coloris, friabilis, iocinoris modo coacta, facillè liqueſcens, & eximia amaritudinis. Improbatur nigra, difficillè liqueſcens. Adulteratur gummi, quod deprehenditur gustu: nam non valde amara est, neque tam validi odoris, neque digitis friata ad minima vsque frustra resoluitur. Nonnulli, teste Diosc. illâ succo acaciæ adulterant, quod maleficium gustu deprehenditur, minus enim amara est, magisque adstringit.

Aluminis apud veteres tria fuerunt genera, Liquidum, Rotundum, Scissile, quo dûtaxat vtimur sub nomine vulgari aluminis plumæ. Cæterum quotiescunq;

in medicamento alicuius compositione alumen simpliciter reperitur, scissile intelligendum est, veluti omnium efficacissimum. Optimum est candidissimū, valde adstringens, graui odore, non lapidosum, non compactum, sed plerunque in capillamenta quædam canescentia dehiscens. Ex Aegypto adfertur. Adulteratur lapide Amiantho, sed gustu dignoscitur, quod non adstringat.

Præter iam recitata aluminū genera, factitia tria reperiuntur: nempe alumem facum, quod fit ex vini facibus Sole siccatis donec albescant, deinde vstis. Alumen catinum, quod fit è cineribus herbæ kali, seu sordæ vulgaris: Alumen scaiolæ, idque fit è lapide speculari, quem vulgò speculum asini vocant.

E factitijs etiam sunt alumen rocæ, & zucharinum: illud ex lapide candido, interdum sub rubro sæpius preparato: hoc verò ex alumine rocæ, saccharo, & oui albumine paratur. Aluminis liquidi & rotundi loco, satis commodè vsurpare possumus alumen rocæ.

Ambra citrina, Latinis succinum, Græcis ἡλιπετρον, & Arabibus carabe dicta, ex quorundam sententia nascitur è liquido bitumine, quod è littoribus defluens in mare, concrescit eo quo videmus modo. Reperitur in Germaniæ maritimis, procellis in littus prouoluta. Eius sunt aliquot genera: Fulua, quæ pellucida est, candida, & similibus alijs coloribus prædita: Candida verò, quod leuior sit, & odoratior, optima censeatur. Probatur ea quæ attritu calefacta, illico paleas, aliasque res minutas ad se trahat, & quæ accensa bituminis odorem reddit.

Ambra odorifera quæ ex Arabia fœlice, & India defertur; iuxta quorundam sententiam etiam ex bitumine nascitur, eodem quo ambra fulua Germanica modo. Hæc plerunque in ventre piscium reperitur, qui ea copiosius vorata moriuntur. Laudatur quæ circa eorum renes reperitur: improbat quæ in sto-

B macho

macho est: ea verò optima habetur, quæ nondum à piscibus deuorata est, tametsi in ipsis piscibus non aspernanda interdum reperiatur. Optima est quæ ex India aduecta fuluescit: post eam, quæ ex Arabia fœlici adfertur. Est etiam Factitia ex moscho, zibetho, ligno aloës, styrace & ladano: Odor auem rerum ex quibus fit, & color qui plerunque niger est, illam prodit: præterea aquæ imposta citiùs mollescit quàm natua.

Ammi hodie à nonnullis ostenditur, folijs fœniculo tenuioribus, caule gracili, umbella in qua candidi flores & semen minutissimum, cumino similis, non per omnia respondens veterum descriptioni. Pleriq; existimant, semen quoddam ex Hispanijs sub amomi nomine allatum, verum esse ammi, aut saltem eius loco vsurpari posse. Vide succedanea.

Amomi planta hodie Italiæ incognita est, ideo quæ plura non attinet hîc dicere: Eius succedaneum reperies ad libri calcem.

Aristolochiæ tria genera Dioscoridi recensentur, Rotunda, Longa, Clematidis. Rotunda hodie notissima, radicem habet rotundam rari modo, reliquasq; notas quas illi tribuit Dioscorides: Longa autem paucis adhuc cognita, quandoquidem ea quæ hodie pro Longa exhibetur vulgo, quibusdam est tertia species Clematidis dicta, quòd nò habeat radices quaternos digitos longas, velut Longa Dioscoridis, sed longissimas & graciles, quales Clematidis describuntur, tametsi (si Dioscoridis textus non est mendosus, ut aliqui existimant) folia semperuiui minoris non illi conueniant. Itaque quænam sit aristolochia Longa & Clematidis, dubitatur. Cùm verò Rotunda sit omnium efficacissima, eius vsus esse debet, quotiescunq; aristolochiæ nomen absolutè reperietur: imò etiam Longæ & Clematidis loco vsurpari potest. Vulgaris Longa omnium imbecillima est.

Arm o-

Armoniacum, Græcis & Latinis Ammoniaccū dictum, lachryma est ferulæ Dioscoridi. Notissimū est. Probatur bene coloratum, minutis glebis thuris similitudine, densum, syncerum, castoreum odore imitans, gustu amarum, ligni, calculorum, similibumque fordium expers.

Asa foetida, plantæ peregrinæ lachryma aut succus est. Sunt qui existiment sulphij succum esse in Media aut Syria nascentis, qui, teste Diosc. grati odoris non erat, ut armeniacus aut lybicus, quem nonnulli asam odoratam esse arbitrantur & belzoin officinarum: sed non conuenit. Nam Dioscorides hunc ut præstantissimum & efficacissimum laudat: Arabes verò asam foetidam calidiorem & potentiolem afferunt: Multò minus belzoin esse potest, quod tanta excalfaciendi vi præditum non est, quantam illi tribuit Galenus, dum laserpitij loco euphorbium non recens substituit. Aspalathum, quòd nondum habeamus, & in officinis prorsus sit incognitū, non describemus: sed ei⁹ succedaneū inter cætera recensebimus.

Auripigmentum metallica res est, aurum colore imitans. Eius apud Diosc. duo genera. Vnum è multis squamis, ut altera alteri imposita videatur, constat: Id, si purum fuerit, nec ulli materiæ permistum, optimum existimatur. Alterum colore sandarachæ, hoc est rubrum, glandis effigie. Deligendum ergo auro colore micans, è tenuibus squamis compactum, quod facillè finditur, & lapillis aut terræ permistum non est.

Ex auripigmento natiuo fit Artificiale, arsenicum videlicet & Reagal vulgo vocatum.

BALSAMO cum careamus, nulla eius hîc fiet mentio, sed eius succedaneū inter reliqua ponemus.

Bdellium lachryma est sarracenicæ arboris, inquit Dioscorides. Probatur gustu amarum, translucidum taurini glutinis modo, intus pingue, &, si tactu subi-

B 2 gitor

gitur, mollescens, ligni ac sordis expers, odore vnguis marini incensum. Facultate, secundum, est veluti siccum, resinofum, liuescens. Tertium est Indicum, sordidum, nigrum, grandioribus glebis in offas conuolutum. Adulteratur gummi: sed id minus est amarum, & suffitu minus odoratum. Ex eo quod in usu est, deligendum quod maxime accedit ad praedicti notas, donec praestantius aliquod aduehatur.

Bedeguar, Dioscoridi spina alba dicta, ex quorundam sententia ea est planta spinosa, quae folia habet longa, angusta, maculis albis distincta, capitula spinosa, & in his flores purpurascens: Nascitur in Hetruria locis montanis praesertim. Huic conueniunt omnes ferè notae à Diosc. traditae, ideo verae loco usurpari potest, aut illi substitui, ut infra dicemus.

Been album secundum quosdam polemonium est Dioscoridis, ea inquam planta quae radice constat cubitali, candida, caule geniculato, betonicae altitudo vocata non dissimili, ex quo dependent vesiculae seu folliculi quidam rotundi & candidi, folia polygono mari similia, maiora tamen & longiora, ex interuallis bina. Notissima est per Hetruriam.

Been rubrum, aliqui Dioscoridis tripoliu esse volunt: Pro hac ostendunt plantam quandam in maritimis nascentem, folijs glasti, magis virentibus longioribusque; caule per summa diuiso, flosculisque purpureis onusto; radice rubra, palmu longa & contorta. Been rubrum cum hac descriptione magis quadrat, quam album cum polemonia: donec tamen certius de ea iudicium statuatur, eius succedaneo utemur.

Belzoin gummi est arboris peregrinae (non autem Iaserpitium) agallochi forsitan, ut quorundam est opinio, quod vulgare est lignum aloes. Optimu censetur translucens, albis praeditum glebulis, thuris aemulum, rubescens, odore grato, & quando vritur xylo aloes odorem referens: hac enim ratione ab adulterino

terino

terino dignoscitur.

Berberis à Dioscoride spina acuta vocatur. Cæterum tametsi incertum est, an frutex ille sit spinosus qui Italis Crespino dicitur, an verò ea planta quæ passim in omnibus ferè sepibus nascitur, folijs incis, mespilo aroniæ similibus, an alia quædam planta: vulgari tamè berberi vti possumus, donec aliud statuatur.

Bitumen, Græcis *ασφαλτος* dictum, est veluti terræ adeps qui facillimè ignem concipit. duum est generum. Quod liquidum est vt oleum, vulgo petroleum vocatur, omnibus notum. Aliud densum picis modo quod, antequam concreseat, liquidum aquis supernatare solet: Huius generis est quod in Iudæa nascens peculiariter asphaltos dicitur: videtur autem id esse quod vulgo sic hodie vocatur. Eius verò probatio est vt purpuræ modo splendeat, sitque ponderosum, & validum odorem vibret. Nigrum autem & sordidum vitiosum est. Adulteratur pice, quod color niger indicat, & picis odor.

Quod Babylone natū naphtha vocatur, teste Diosc. bituminis candidi aut etiam nigri colatura est, Vis ei ignium rapax. Huius loco, quia ad nos nō adfertur, nostro petroleo vti possumus: quemadmodum etiam asphalti loco, si dubium esset an asphaltus sit bitumè Iudaicum. Si quis autem asphalti modo densare velit, vase æneo aut ferreo illud coquet, &, quia facillè flammam concipit; flamma, panno lineo madente in vas vbi percoquitur demisso, extinguetur. Hac ratione concretum petroleum pro naphtha & asphalti vsurpari potest.

Quod in Apollonia Epirotarum nascitur, quod mistam bitumini picem redoleat, pissasphaltos appellatur, & mumia Arabum esse creditur, tametsi mumiã etiam appellent, Confectionem quandam qua cadauera condiuntur. Factitia etiam est pissasphaltos, admixta pice bitumini.

B 3 Aliud

LIBER PRIMVS

Aliud porrò bituminis genus est lapidis modo induratum, veluti terra pharmacitis, aut ampelitis: Deinde quod instar fragmentorum ligni terra effossum, sed atrum vt carbo, multis locis reperitur: Multi præterea alij lapides & gummi bituminis naturam habent, quæ omnia breuitatis causa prætereo.

Bolus Armenia hodie duorū est generū: alterū Oriētale: alterū Nostras, quod multis locis nascitur vbi sunt ferri fodinæ. vtraq; rubricæ species est. Existimāt nonnulli bolū Orientalem ex Armenia aduehi, esseq; illam ipsam quam Galenus colore pallido, Arabes luteo, croco similem describunt. Cæterum cū illa sit rubra, vt dictum est, non abs re dubitatur, an sit bolus Armenia. Alij putāt veram esse terram Lemniam, quæ olim Capræ inagine signabatur, aut eam potius quæ Galeno rubrica Lemnia vocatur, à terra Lemnia differens, Nam rubrica manus inficit, terra verò minimè. Vt vt sit, existimamus alterā alterius loco vsurpari posse, vt postea dicemus. Nostrate vti possumus in medicamentis foris applicandis.

Borax notum est officinis. Fit è lapide translucido borace dicto Nitri fossilis genere. Huius vsus est in medicamentis & Aurifabrorum officinis, quemadmodum apud veteres chryfocollæ. Hæc metallica erat & factitia. Metallica in aurarijs, argentarijs, & ærarijs fodinis reperiēbatur: præstantissima erat æraria, prasini coloris: sed & hodie adhuc in ærarijs fodinis reperitur, arenæ per se similis, aut materiæ metallicæ permixta, sed quæ abrasâ arenæ similitudinem gerit. Factitia, ex pueri vrina in æreo mortario trita pistillo æreo fiebat: Hæc Medicis in vsu fuit. Sunt etiamnum aliæ factitiæ, quæ Pictoribus tantū seruiūt.

CALAMVS aromaticus Dioscoridis hodie incognitus est, vulgaris autē calamus aromaticus, Acorum fortè est, vt iam diximus. De eo nunc plura non dicemus: sed Lectorem ad succedanea remittemus.

Cap.

Camphora, Arabibus Indicæ arboris lachryma est: Alijs verò, Indici bituminis genus. Ferunt Indos id bitumen quod ex camphora natiua stillat excoquere, quodque tenuissimarum est partium albescere, & sublatum operculo adhærere, caphuramque in hunc modum conformari, vt illâ videmus. Hinc fit vt Mercatores caphuræ bitumen plerunque admisceant: sed non ita candicat vt caphura illa modo iam dicto excocta. Eligatur alba, pellucida, sincera, valde odorata, quæ pani calido imposta madescit. Semine lini, aut milij, aut psyllij, aut pipere sepulta conseruatur, ne aëri exposita euanescat.

Cantharides officinis notæ sunt. Probatur in frumento inuentæ, versicolores, & quæ luteas in alis tranuersas lineas habent, corpore oblongo. Cribro, aut fictili vase conduntur, cuius os raro linteo subligatum deorsum vertitur, vt excepto habitu aceti quam acerrimi feruentis æstu examinentur. Postea siccantur, & pyxidibus ligneis, aut fictilibus vitratis reponuntur. Biennium durant.

Cardamomum Græcorum, quod est cordumeni Arabum, tamen multi dubitent quidnam sit. Illud tamen quod officinæ cardamomū maius appellant, cardamomi Græcorum loco vsurpari posse videtur, quia aromaticam quandam acrimoniam, nec non amaritudinem, quamuis obscuram, habet. Aliud verò est cardamomum Arabum à Græcorū cardamomo: Eiusque duo genera constituunt, maius, & minus, vtrumque nobis incognitum: nisi maius illud intelligatur, quod melligetam aut granum Paradisi nuncupant. Semē est angulosum, acre, linguam vellicās, non admodum aromaticum. Cardamomum minus officinarum nullo modo conuenit cum cardamomo minori Arabum, neque ad aliquod cardamomi genus referri potest: sed est melanthij genus, vt in eius historia dicemus.

B 4 Calsia

LIBER PRIMVS

Cassia Græcorū, vt ex Dioscoride & Galeno colligere licet, cinnamomum siue canella officinarum videtur, qua pro cassia commodè vti possumus. Præfertur longa, odorata, gustu cum acrimonia grato, rufescens: quod genus facillè reperiri potest.

Cassia Arabum, est cassia illa nigra solutiua vulgo notissima. Eligatur Alexandrina, amplis siliquis, grauis, quæ coccussa, clausis intus granis nõ strepat, cortice læui & purpurascente.

In Græcorum medicamentis, si cassia præscribatur, eius loco canella optima fumenda est: tum etiam in Arabum scriptis, vbi Græcorum remedia recensent: & ijs etiam medicamentis quæ corpus non soluunt. Sin autem remedia ab Arabibus descripta sint: aut in eum vsum præscripta, vt corpus purgent, cassia nigra vti debemus.

Castorium, castoris testes sunt. Eligi debet, inquit Diosc. qui ex vno principio committuntur, liquore intus veluti ceroso, odore graui & virus redolente, gustu acri, mordente, friabili, ac multis naturalibus tunicis circumdato. Adulteratur gummi ammoniaco cum castoris sanguine & castorio subactò, deinde in vesiculam coniectò & siccato. Deprehenditur fraus ex notis prædictis, tum etiã quòd factitij testes, ipsis natiuis, qui plerunque sunt exigui, ampliores sunt.

Centaurium duorum est generum, maius, & minus. Maius Dioscoridi folia iuglandis habet, oblonga, viridi brassicarum colore, in ambitu serrata, caulem ceu rumicis, binum aut ternum cubitorum, multis ab radice adnatis, in quibus capita ceu papaueris, in rotunditate oblonga, flos ex cæruleo candicans, cyanio flori perquam similis, verum maior: semen in floribus compactum, quale in floribus in pappos euanescentibus esse solet: radix crassa, grauis, sesquicubitum longa, rubescens, succo prægnans rubescente, & cum adstrictione quadã & dulcedine, acri. Huius
radix

radix sub rhapontici nomine officinis notissima est. Centaurium minus passim nascitur, notissimumque est ex Dioscoridis præscriptione. Maioris radix in usu est: Minoris coma cum floribus & semine.

Cera notissima est. Optima est subfulua, modicè pinguis, pura, odorata, mellis habitum quadantenus referens. Secundum locum obtinet candicans, & suapte natura pinguis. Laudatur Pontica & Cretica.

Chalcitis metallica est, in venis ærarijs nata, mediæ inter misy & sory facultatis, quibus caremus. De his vide succidanea.

Cinnamomum Dioscoridis hodie incognitum plerique existimant, tamen non desunt qui in canellæ odoratoris capsulis facillè reperiri posse putent, quia Diosc. cinnamomi quædam genera cassiæ familia facit. Vtunque sit, canella optima, & cimamomi, & cassiæ loco usurpari potest, donec melius aliquid medicamentum quod substitui possit reperiatur.

Coagulum Leporis omnium præstantissimum est: deinde Hœdi & Hinnuli. Excipitur ante quàm ipsa animalia aliud quidquam præter lac maternum degustauerint. Vituli marini coagulum excipitur prius quàm cum matre ad prædam natare possit. Fumo aut sole exsiccata, & loco sicco seruantur. Annum vnum aut biennium durant.

Costus Dioscoridi radix est candida, leuis, eximia odoris suavitate, qualem Arabicum esse dicit: hic præcellit. Secundum locum sibi vendicat Indicus, crassus, leuis, vt ferula niger. Tertius est syriacus, grauis, colore buxeus, & odore nares feriens. Optimus est recens, albus, abundè plenus, densus, aridus, à teredinibus non erosus, sine graeolentia, gustu acuto ac linguam vellicans, & vt ait Galenus, aliquantulum amaro. Omnes ferè optimi costi notæ in angelicæ radice, quæ satis nota est, reperiuntur. Hinc fit vt nonnulli putent, eam pro vero costo substitui posse: vt

B 5 verum

LIBER PRIMVS

verum fateamur, præstat eam costi loco vsurpare, quàm costum vulgare officinarum, quod à iam dictis notis alienissimum est.

Croci cum multus sit vsus, & sanis, & in Medicina, cura adhibenda est vt optimus, recens, & syncerus deligatur. Nam varijs modis adulteratur: sed maleficium ex colore, odore, & pondere depræhenditur: siquidem adulteratus, nec verus eam coloris gratiam habet, sed obscurior est, neque odoratus vt recens, sed situm redolet, & ponderosus est. Cæterum qui luteos quosdam flores admistos habet, odore & gustu dignoscitur, tum etiam quod eam coloris venustatem in tingendo nõ habet, quam syncerus. Qui sapa subtilis est, sapore dulci, & colore obscuro est. Cui permixta lithargyros, iusto ponderosior est.

Cubebæ, quarum in officinis vsus, sunt fructus peregrinus, satis notus. Non sunt autem cubebæ Arabum, neque earum loco in Arabum præscriptionibus vsurpari debent, sed canella: arbitratur enim Serapio cubebas esse carpesium; ex Galeni sententia eas facultates cubebis tribuēs, quas Galenus carpesio tribuit, corticem cinnamomo similem esse asserens: imò cinnamomi loco carpesium maiore quantitate substitui voluit.

Curcuma Arabum, radix est officinis nota. Creditur cyperi genus esse, quod Dioscorides in India nasci asserit.

Cuscuta, Græcis & Recentioribus cassutha dicta, planta est capillaris, sine folijs, reliquas plantas inuolvens & enecans. Nota est. Deligenda est quæ in genista reperitur.

Cynoglossum vulgare omnibus notum, tamen si Dioscoridis cynoglossum non sit, à Plinio tamen inter cynoglossi genera descriptum putatur, & eadem cum illo habere facultates: quæ ob causam eius vsus esse potest.

Cyperus

Cyperus iuncus est triangularis, interdum quadrangularis, cubitalis aut maior, folia fert porracea, longiora & angustiora, in summo caude minuta, semen complectentia: radices, quarum in Medicina vsus, inter se coherentes, oleis oblongis similes, vel rotundæ, nigræ, suauis odore, & amaro gustu. Nasctur in palustribus. Duorum generum in Italia reperitur. Vnum exiguum, cui radices oleæ similes: hoc præfertur. Alterum maius, cuius radices inæquales & contortæ. Optima ea est radix, inquit Dioscorides, quæ grauior est, densa, plena, dura, aspera, odorata cum quadam acrimonia, qualis est cilicia, syriaca, & quæ à Cycladibus insulis petitur. Sic & hodie quæ ex Oriente aduehitur, melior est nostrate.

Aliud Cyperi genus in India nasci Dioscorus dicit, gingiberis effigie: quod croci modo tingit. Illud veterum curcuma esse non abs re plerique existimant.

DICTAMNUM, herba est in sola Creta nascens, pulegio similis, sed maioribus folijs, cana lanugine pubescentibus. Florem nullum aut semen profert, inquit Dioscorus. Theophrastus verò cæteri que Auctores & caulem illi tribuunt, & florem, & semen, vt manifestè videre licet in dictamno quod hodie ex Creta adfertur, cui quidè conueniunt reliquæ Dioscori notæ, sed florem & semen profert.

Alia est planta, dictamnum album vulgo vocata, aliàs fraxinella, planè à dictamno Cretensi diuersa, quæ quamuis valde efficax sit, dictamno Cretensi substitui tamen non potest: hoc enim veteres intelligunt, cum absolutè dictamnum scribunt.

Diphyrges, aris veluti subsidens fax est, quæ ære cocto, & post aquæ frigidæ offusionem sublato, ima fornacum parte coherens reperitur. Est etiamnum aliud genus factitium, quod ex pyrite æroso fit lapide multos dies vt calx cremato, donec rubescat vt rubrica. Deinde sublato reponitur.

Fiebat

LIBER PRIMVS

Fiebat etiã è luti cuiusdam cyprij genere, hodie inu-
sitatum. Piora verò duo genera facilè reperiri pos-
sunt. Adulteratur ochra exusta, quæ vt diphryges ru-
bescit: Depræhenditur autem quod subitò linguam
non exsiccat, nec saporem æris reddit vt natium
diphryges.

Dragagantum, Græcis tragacantha, lachryma est,
quæ è radice plantæ cuiusdam spinosæ eiusdem nomi-
nis manans, concreuit. Præstat pellucens, læuis, gra-
cilis, sincera & subdulcis. Videtur ea esse, quæ vulgo
gummi Arabicum vocatur: Contra verò ea quæ tra-
gacantha dicitur, gummi acaciæ esse, vt supra in acacia
retulimus. Itaque cùm vires habeant similes, altera
alterius loco sumi potest.

ELATERIVM succus est è fructu cucumeris
fyluestris, plantæ notissimæ. Optimum est leue, non
ponderosum, cum candore leniter humectum, gustu
amarissimum, quodque lucernarum luminibus ob-
iectum facilè flagrat. Improbatur scabrũ, turbidum,
porracei coloris, medium erui & cineris colorem re-
ferens, & graue. Sunt qui amyllum immisceant, vt can-
dorem ipsum imitentur, ponderosiusque sit. Abima-
tu ad decennium vtile est inquit Diosc. tametsi aliter
alij sentiant. Eius extrahendi ratio suo loco dicitur.

Ellebori duo sunt genera, album nimirum & ni-
grum. Album radicibus nititur multis, tenuibus, can-
didis, ab oblongo & exiguo capite exeuntibus cepa-
rum modo: folia fert plantaginis, caulem palmo al-
tiorum, cauum, tunicis conuolutum: satis notum est.
Deligendæ sunt radices summis montibus collectæ
tempore apto, candidæ, mediocriter extensæ, friabi-
les, carnosæ, nullum in frangendo puluerem emitten-
tes, quæque sint medulla tenui, gustu feruente, nec
ramen id vehementer, quæ enim nimium acres sunt,
frangulant.

Elleborum nigrum folia habet viridia, platani si-
milia,

milia, minora, folijs sphondylii proxima, pluribus diuisuris incisa, nigriora, & crassiora, subaspera: caulis asper, flores ex candido purpurei, cotoneis similes, racematim cohærentes: in quibus est semen cnico simile: radicibus nigris, tenuibus, elleboro albo similibus, quarum duntaxat est vsus. Eligi debet bene nigrum, corpulentum, plenū, in quo tenuis sit medulla, acre gustu feruensque.

Elleborum nigrum quo hodie plerunq; vtuntur, non est iam descriptum: verum tamen etiam in Hetruria reperitur cum prædictis notis, tametsi rarò. Itaq; cura adhibenda est, vt id sumatur, quamuis nõ multum errent, qui in veri loco vtuntur vulgari.

Epithimum planta est cassuthæ similis, aut cassutha in thymo nascens, & illud cincinnis suis ambiès. Cùm autem hoc tempore thymi copiam non habeamus, caremus etiam epithymo. Illud enim quod vulgo in vsu est epithymbra est, quòd in thymbra, quæ thymi nomine vsurpatur, crescat. Hac autem hodie veri epithymi loco vti possumus: nam easdem facultates habet, aliquantò tamen debiliores. Quod ex Creta adfertur, epithymbra etiã videtur, epithimum enim non est, tametsi nostrate melior.

Esula, Græcis tithymalus dicitur. Sed veluti esula nomine tres plantæ intelliguntur, maior videlicet, minor, & rotunda: Sic etiã tithymali genera septem à Dioscoride alijsque pluribus describuntur. Esula maiore pytinfa Dioscoridis intelligenda est, & alscebram maius mesuæ: Esula minore, tithymalus cyparissias & alscebram minus: Esula rotunda, peplos: quæ omnes plantæ hodie sunt cognitæ. Cognoscendæ sunt etiam reliquæ tithymali species, præsertim characias, qui reliquis præferebatur, & Græcis erat in vsu. Hodie cognitus est, quemadmodũ & reliqua tithymalorum genera, his præsertim qui in his inuestigandis diligentiam aliquam adhibet: Nam omnes

LIBER PRIMVS

in Hetruria reperiuntur. Eorum descriptio, cum sit admodum proluxa, ex Dioscoride petenda est.

Eupatorium Græcorum, vulgaris agrimonia est. Eupatorium Auicennæ id esse creditur quod vulgo eupatorium appellant, folijs cannabis syluestris, & secundum aquas crescit: vulgo nota est. Eupatorium Mesuæ herba est amara, quibusdam camphorata, alijs herba giulia dicta, quæ Dioscoridis ageratum putatur. Cum itaque omnes hæ plantæ eupatorium appellantur, animaduertendum est ne indifferenter altera pro altera vsurpetur: Sed in Græcis compositionibus, agrimonix vsus est: In Auicenneis, Auicennæ: In Mesuæis, Mesuæ eupatorium vsurpandum est: singuli enim suo eupatorio peculiare ac diuersas facultates tribuunt.

Euphorbium est succus ex arbore ferulæ simili emanans. Duo eius genera Dioscoridi. Vnum sarcocollæ modo emicans, in granula concretum orobi magnitudine. Alterum veluti fax quædam est, imbecillius. Adulteratur sarcocollæ & gummi Arabici mistione, sed difficile experimentum, quod leui gustu os accensum diu detineat. Eligendum translucens. Recenti, quia viribus est violentis, non vtendum, sed annotino. Annis quatuor integrum seruari potest cum milio, fabis, aut lentibus ne elanguescat: quinto enim vel sexto anno vis eius exoluitur. Cæterum cum plerunque contingat vt ad nos magis aduehatur vetustate corruptum, quam recens; maior cura in eo adhibenda est.

Fel omne sumendum est ab animalibus mediæ ætatis, quæ neque famem, neque sitim passa, neque exercitio nimium defatigata sint, neque iræ nimium indulserint. Detractum à iecore, & præligatis filo vijs quibus & admittitur & egreditur bilis, in feruentem aquam demittitur aliquanto tempore, mox exemptum siccat loco sicco, & reconditur. Siccat etiam camino

minò suspensum nec aquæ feruenti demissum : Interdum eo utimur recenti iam primùm ab animali exempto, veluti felle gallorum, perdicum, piscium, & similibus quæ faciliè comparari possunt, nec magno constant.

Flos æris grana quædam minutissima sunt panici effigie, rubentia æris modo, quæ exiliunt ac erumpunt, quando æs per cola funditur, & aqua pura & frigidissima affunditur. Faciliè reperiri potest in ararijs officinis. Optimus est friabilis, in attritu fuluescens, milij effigie, breuis, ponderosus, modicè splendens, gustu adstringens, qui delimatam æris scobem nõ recipit, qua sæpe adulteratur : Sed id faciliè depræhenditur dentium allisione, scobs enim non atteritur, sed dilatur.

GALANGA radix est nodulis scatens, intus & foris rubra, per internodia cõtorta, odorata, & acerrimi saporis, odore & figura quadam cyperi, vnde quibusdam cyperus Babylonicus putatur. Eligenda grauis, rubra, sapore acerrimo linguam vellicans. Adulteratur cyperi vulgaris radicibus repurgatis, & in aceto cum pipere maceratis : sed abrafo cortice fucus depræhenditur, nam pars interior neque galægæ acrimoniam neque saporem habet.

Galbanum ferulæ liquor est, vulgo notum est. Laudatur multis granulis constans, merum, thuris effigiem præbens, pingue, non lignosum, retinens non nihil seminis è sua ferula, graue odore, neque humidum neque aridum. Adulteratur resina, fabæ farina, & ammoniaco : quod ex notis iam dictis depræhenditur.

Gummi elemi quibusdam cedri lachryma est, aut oleæ Aethiopicæ, aut arboris ignotæ. Laudatur quæ resinosa est, stillis exilibus constans, leuis, valido odore & sapore.

HARMEI Græcis harmala dicta, rutæ genus est Dioscoridi descriptum in ruta Galatica. Quibusdam

dam dictamnium album vulgare creditur: non conuenit tamen illi semen subrufum & triagulare. Hanc ob causam eius succedaneo vtimur, donec præstantius aliud reperiatur.

Hermodactylus radix est officinis nota. Variæ sunt opiniones cuiusnam plantæ radix sit à veteribus descriptæ. Verisimilior tamen eorum est sententia, qui colchici radicem esse existimant, tametsi Diosc. venenosam esse affirmet: nam medicamentorum purgantiu magna pars ferè est eiusmodi. Hermodactylum vnum idemq; esse & Græcis & Arabibus credimus: itaque huius nostræ radicis facultatibus freti, ea vtetur hermodactyli veteru loco. Probatur candidus, corpulentus, plenus, grauis, non cariosus.

Hypocistis plantula est cisti radicibus adnascens, sine folijs, floris punici similitudine antequam explicetur, multis capitulis aut tuberculis constans rotundis, semini plantæ ab Italis Grano d'India vocatæ similibus, candidis, herbaceis, aut rufis. Præfertur subrufa. Ex hypocistide liquor exprimitur præparaturq; vt postea dicemus. Animaduertendum est ne hypocistidis loco, colligatur planta aliquantulum ei similis, quæ vulgo cauda leonis vocatur, est enim orobanche Dioscoridis.

Hyssopum Græcorum herba est folijs & floribus origano similibus, hodie incognitum. Hyssopu mesuæ domesticum, est Hyssopum vulgare quod in hortis colitur. Syluestre nascitur in montibus, thymumq; vulgare est. Vtrumq; thymbræ species est, & hyssopo substitui potest, præsertim syluestre, thymu dictum.

I E C V R Lupi, cæterorumq; animalium, fumi debet ex ipsis animalibus nondum adultis, vinoque odorato lauari: deinde vasi impositum, furnoq; probe ficcatum, sed non exustum, vasis vitratis reponitur absinthio sicco inuolutum, ne putrescat.

L A C C A Arabum, Græcis cancamum dictum hodie

hodie nõ reperitur : ideoq; eius succedaneo vtendũ.

Ladanum liquor est, ex alterius cisthi ledon appellati folijs exsudans . Hodie & liquor & planta nota sunt. Optimum, minimeq; adulteratum, odoratum esse debet, subuiride, facîle mollescens , pingue, resinofum, arenularum aliarumq; sordium experts, quale in Cypro gignitur.

Lapis armenius, Italis verdazuro, quasi viride cæruleum dicas, tametsi ex Armenia nõ aduehatur: multi tamen existimant, eo qui ex Germania adfertur, vti nos posse, eo delecto qui est læuis colore, cæruleo, perquam æquabilis, & friabilis . Sed cùm nec eius magna sit copia, eius loco lapidẽ lazuli vsurpabim⁹.

Lapis lazuli, quem Græci cyaneum, Itali azuro oltramarino, hoc est, cæruleum transmarinum appellant, lapis est cærulei coloris, qui in ærarijs, argentarijs & aurarijs venis reperitur. Optimus est qui in aurarijs oritur, saturi coloris, maculas quasdam aureas stellarum modo radiantes habens, qualis is esse solet è quo fit color ille cæruleus . Huius vsus esse debet, magna cura adhibita, ne factitij pro eo sumantur; hos enim Pictoribus relinquere debemus, natiuoq; vti, postquam bene lotus erit vt dicemus.

Leuistico, quod Dioscorides ligusticum, Galenus libisticum nominat, quamuis pleræque plantæ multis partibus sint similes: nulla tamẽ adhuc reperta est, quæ eius omnibus notis respondeat. Itaque eius succedaneum cum reliquis vide.

Lignum aloës, Dioscoridi agallochum nominatum, lignum est quod ex India atque Arabia deportatur, varium, maculatum, odoratum, gustu adstringens cum quodam amarore; cortex eius corio similis, colore aliquantulum versicolore. Arabibus præfertur id quod ex India adfertur, crassum, nigrum, varium, solidũ, graue, sine candore, & quod ignibus impositum diu perdurat.

C Lignum

Lignum gutaiacum, quod nonnullis lignum sanctum dicitur, ebeni genus esse creditur. Optimū est graue, densum, interiore parte nigra, exteriorē & illam ambiente subflaua: cortice læui, firmiter hærente, ligni scobe, si manibus comprimatur, simul coherente, (quod pinguedinis eius indicium est) quod denique in sua decoctione multum odorem, saporem atque colorem relinquit: magnitudo autem aut paruitas fragmentorum non sunt tam magni momenti, quam notæ suprâ dictæ: sed in hac parte mediocritas laudari potest. Aduertendum est cortice nos uti seorsim, quem plerunque fraxini cortice adulterari contingit, aut similibus, qui tamen dignoscuntur sapore & odore quodam peculiari.

Lithargyros lapis est è plumbo factus; plumbum enim dum secunda fornace excoquitur aut solum, aut metallo aliquo permistū, partim in lithargyron, partim in plumbaginem vertitur. Duo sunt eius genera: vnum colore aureo: alterum argenteo: quod sit ut illud lithargyros auri, hoc lithargyros argenti nominetur. Inde verò hæc differentia nata est, quod alterum altero maiorem vim ignis passum sit. Lithargyrium auri præfertur: hodie notissimum.

MACIS nucis moschatæ exterior cortex est, in quo nux latet, quemadmodum auellana in suo putamine. Præfertur crassum, plenum, odoratum, sapore subacri; hodie notum.

Manna ros est, qui ex aëre in arbores, herbas, lapides, terramque decidens, densatur & cogitur in grana minuta. Præfertur calabra, præsertim quæ ex folijs arborum collecta est, quæ ex hoc dignoscitur, quod grano constet exiguo, translucente, graui, similis mastiches granulis, candidis, & gustu dulcibus & suauibus. Secundum locum obtinet quæ è ramis colligitur; Tertium quæ in lapidibus. Hæ crassiores sunt, & minus syncere, colore turbido. Syriaca si sit perfectè
gr-

granulata mastichæque assimilis, valde etiam probatur, dulcis, & recens. Cum iam exoleuit; floccorum bombacis refert imaginem, leuis concavaque est. Adulteratur amyli farina, rebusque similibus: sed maleficium facile deprehenditur. Insuper & ea quæ simul concrevit, saccharo & sena adulterata esse solet, ac croco, carthamiue flore tincta: verum gustu deprehenditur.

Manna thuris, sunt minutissimæ thuris micæ. Laudatur alba, pura, micarumque frequentia prædita. Sunt qui cribrata pini resina, ac polline, aut cortice thuris contusi adulterant: sed hæc igne deprehenduntur, nam adulterata non æqualiter flagrat incensa, nec ærium vaporem, sed fuliginosum & impurum expuit, variumque odorem habet. Hodie minutissimæ thuris micæ sunt in usu.

Marum, maiorana nobilior esse creditur, videturque ea mari loco substitui debere.

Mastichæ lentiscina resina est. Præfertur resplendens nitidulæ modo, & candore Hetruricæ ceræ similis, crassa, retorrída, odorata, friabilis; viridis inferior est. Adulteratur thuris resinæque pineæ nucis mistura.

Medulla ex florenti animali sumenda est, ut in adipe demonstravimus. Colligitur æstatis exitu, hyemis initio. Duo eius genera; Medulla ex ossibus: altera è spina, quæ multum inter se differunt, ideoque singulæ seorsum reponendæ. Preparatur reponiturque eodem quo in adipe diximus modo.

Mel optimum flavum, odore & sapore iucundo, acre, purum, syncerum, totum pellucens, tam sibi coherens ut continuitatē suam quasi linea longissima non intercillum seruet, si digito attollitur.

Melilotis flore est luteo, colore vicino croco, odorato. Laudatissima folijs constat minutissimis pinguisque: semen in siliquis teretibus profert rarum,

C 2 rotun-

rotundum, sinapī minus, colore luteo. Ex his manifestum est, eam quæ hodie in vsu est, non esse verã melilotum, non enim est odorata: nisi ex eius genere sit, quæ in Cápania nascitur, odore infirmo, vt ait Diosc. Diligētia itaq; adhibenda est vt vera habeatur. Hanc nonnulli trifolium illud esse arbitrantur, quod locis mōtosis, sterili solo, ad meridiem spectante nascitur: folijs ciceri similibus, minoribus, maculis quibusdam stellarum modo distinctis: flore luteo fuluēcente: semen exili siliqua, in cuspidem desinente, flauum continetur. Tota planta grauiissimo est odore, theriacæ proximo, quam Hetruriæ incolæ herba bachaia appellent, quod ea infantium vermes enecant.

Meum anetho caule & folijs simile, sed eo crassius, binũ plerunq; cubitorum altitudine attollitur; sparsis in obliquum profundumq; radicibus, longis, odoratis, tenuibus, linguam exalfacientibus. In altissimis Hetruriæ montibus hodie planta quædam reperitur planè cum hac descriptione conueniens.

Quã ob causam diligētes Pharmacopolæ hanc nosse discant, vulgariq; meo vti desinant. Quid verò, si reperiri non possit, substitui debeat, in succedaneis dicemus.

Mezereon, aut Dioscoridis thymelæa, quo nomine aliqui etiam chamæleam complectuntur: vtraq; nota est. Prior folijs & frutice lini aut linariæ similitudinem refert: Chamælea folia oleę habet, verũ minora.

Mofchus excrementum est cuiusdam animalis, certo anni tēpore circa eius vmbilicum veluti in tumorem quandam cōcretum. Melior est Orientalis, subflauus. Adulteratur quemadmodum & cætera quæ rara sunt: sed ex colore, odore & sapore dignoscitur, præterea etiam & pondere; nam multa admiscuntur in eo adulterando. Verũ cui syncerum & verum experientia cognitum est, ex his notis facillè fucum deprehendet.

Mumia

Mumia Arabum, compositio quædam est ex aloë, myrrha, croco, & balsamo; qua cadauera condiebant, deinde aliquantulo post tempore ex sepulchris eximebant, cum sanie quæ ex cadauere exsudauerat, seruabantque in usum medicum. Sed quia pice & bitumine corpora condiri etiam solebant: easdem illi facultates tribuunt quas Diosc. pissasphaltu, idemque efficere dicunt quod permixtum pici bitumen. Quod si verum est, cum neque veram mumiam, neque Diosc. pissasphaltum habeamus, arte confari potest ex pice bitumini permixta, ut in bitumine dictum est.

Muscus arborum, quem vulgo vsheam appellant, lanugo sicca est, in quercu, abiete, larice, multisque alijs arboribus nascens. Optimus est candidus & odoratus. Laudatur cedrinus, proximè populneus: Reliquis verò præfertur odoratus, albus, ut iam diximus.

Myrobalani Arabum differunt à myrobalano, hoc est nuce vnguentaria Dioscoridis, quam vulgus Ben appellat. Quinque generibus distinguuntur, videlicet in Citrinas seu flauas, Chebulas, Indas, Emblicas & bellericas.

Citrinæ laudantur multum flauæ, in viride inclinantes, densæ, graues, gummosæ, cortice crasso os paruum complectente.

Cepulæ siue chebulæ quo maiores eo meliores, nigrae, in rubrum inclinantes, graues, quæ aquæ impossitæ statim merguntur, cortice crasso.

Indæ optimæ sunt nigrae, substantia solida si frangantur, densæ, magna, graues sine ossibus.

Emblicæ sint magna, graues, densæ, carne multa, ossibus exiguis.

Bellericæ verò densæ, magna, graues, & cortice crasso. Quæ his notis carent, aut vetustate exoticæ sunt, aut aliud incommodum passæ sunt.

Myrrha Arabica arboris lachryma est. Huic tamen non quadrent omnes notæ à Dioscoride descriptæ.

LIBER PRIMVS

scriptæ, cùm tamen multis sit prædita bonis qualitatibus, existimant nonnulli pro vera posse usurpari. Eligenda est pinguis, resinosa, rubescens, densa, & splendens. Sunt qui affirmant storacem liquidã, qua officinæ vtuntur, stillaticium myrrhæ liquorem esse, qui stacte veteribus dicebatur. Quod nullo modo conuenit: nam storax liquida factitium potius quiddam videtur, cuius nullus vsus pro myrrhæ stacte esse debet. Quod verò de opocalpaso scribit Galenus, quòd myrrhæ similitudinem gerat, sed venenosum & exitiale sit, multosq; sua ætate mortuos esse, quòd in medicamētis opocalpasum pro myrrha assumpsissent, nemini nostra ætate cõtigisse audiuius. Quod magnum argumentum est, nos vera myrrha carere.

NIGELLA, quam Dioscorides gith aut melanthium nominat, herbula est exilibus furculis fruticans, binos dodrantes aut amplius altis; folijs minutis, aliquantulum ad senecionis similitudinem accedentibus, sed multò tenuioribus: capitulo in cacumine tenui, paruo, ceu papaueris, oblongo, intercurrentibus intus membranis, quibus semen includitur nigrum, acre, odoratum. Quæ hodie vtuntur nigella, non est verum melanthium, sed cumini forte syluestris apud Dioscoridem genus. Verùm hodie reperitur, sed non passim, itaque adhibenda est diligentia. Melanthij genus est, quod vulgo cardamomum minus creditur, nigellaque citrina vocatur, quæ, præter colorem, omnino cū melanthio supra descripto conuenit: eius itaque vsus esse poterit veri melanthij loco, potius quàm vulgari nigella, quæ non est odorata, vt vera esse debet.

Nitri apud veteres multæ erant differentie, natiuum, factitium, & aphronitru, quod veluti nitri flos erat. Hodie vnicum habemus nitri genus, nempe boracem non excoctam, quæ quibusdam nitrum fossile est, eoque nitri loco vti possumus.

Salnitri

Salnitri, tamenſi proximè ad nitri naturam accedat, nullus tamen eius in medicina uſus eſſe poteſt, præfertim in his quæ intrò aſſumuntur. Nitri in ſuccedaneis etiam fiet mentio.

Nux moſchata, arboris Indicæ fructus eſt, perſicæ arbori (vt ſcribunt) ſimilis. In hac enim nux moſchata naſcitur maci ſuo inuoluta, veluti auellana membrana illa ſua exteriori. Macis inuolucro tegitur, quemadmodum & in alijs nucibus, putamè durum, quod in ſe nucem moſchatam continet qua utimur. Eligenda eſt recens, non exefa, grauis, ſucci plena, oleoſa, odorata.

OE S Y P V S eſt ſuccidarum lanarum pinguitudo, quam vulgo hyſſopum humidâ appellant: Cuius parandi ratio hæc eſt.

Succidæ lanæ molles è collo feminibusque aqua feruente macerantur, in eaque lauantur donec fordibus bene expreſſis, purgata extrahuntur, deinde aqua magno impetu lignea rude agitatur, aut vaſculo excepta in aliam ex alto infunditur, quò largius fordida ſpuma ſupernatet, qua diſſoluta, pingue ſupernatans aque, excipitur: ruruſus aqua agitatur, pingueque excipitur: & hoc deinceps tantisper fieri debet, dum conſumpta pinguitudine, nihil proſuſ ſpumæ extet. Collecta pinguitudo agitatur & aqua pura reſpergitur, perpetuoque ad Solem manibus miſcetur, donec candida ſpectetur, & aquam non amplius inficiat, tum in fictili vaſe denſo & bene cocto reconditur, & in cella locoque frigido reponitur.

Opopanax ſuccus eſt effluens ex incifa radice aut caule panacis quod Dioſcoridi heracleum dicitur. Hodie cognita eſt planta & ipſe ſuccus, qui maximè probatur, quàm amariffimus; internè albus, aut ſubfuluus, foris colore croci, lauis, pinguis, friabilis, tener, ſtatim in aqua eliqueſcens, graui odore: Niger improbatur ac mollis. Adulteratur ammoniaco, aut

C 4 cera:

gera: sed synceri experimentum est, si digitis in aqua friatus resoluatur & lactescat.

Opiū succus est è capitibus papaueris nigri. Duūm est generum, vnum ex capitibus & folijs expressum, Græcis meconium vocatur; illud ignauius. Alterum ex capitibus paululum incisus extillans, verum est opium. Optimum est densum, graue, amarum, odoratu soporiferum, quod faciliè aqua dissoluitur, læue, candidum, neque asperum, neque grumosum, quod colatum non statim vt cera coëat, quod in Sole diffundatur, & admotum lucernis, clara luceat flamma, & extinctum odoris vim cōseruet. Adulteratur glaucio, hoc est nemitha, aut gummi, aut syluestris lactucæ succo. Verūm glaucio fucatum in dilutione croci colorem reddit; lactucæ succo deprauatum, inodorum est, & asperius: gummi vitiatum, infirmū est, & splendescit. Nec desunt qui adipem admisceant.

Origanum Dioscoridi trium est generum, heracleoticum, onitis, & syluestre: Quorum postremum copiosè in nostris maritimis nascitur: Reliqua duo cognita quidem sunt, sed rara. Tragoriganum est incognitum. Quod hodie in vsu est, ad nullum origani genus referri potest: primū quod in maritimis nascatur, vbi duntaxat cætera crescunt origana; deinde quod gustatum, linguam non vellicat vt reliqua origana. Adulterinum igitur erit organū, quia reliquis notis ita cum origano conuenit, vt gustu solo ferè distingui possit. Dada est opera vt legitimū habeatur, atque hoc reiiciendum. Verūm hodie ex Creta copiosè Venetias adfertur.

Orobis, siue eruum, illud est quod in Hetruria moco vocatur, vulgoque, cum sit notissimum, fertur. Hoc itaque vtendum, non alio. Aliud supradicto simile Creta adfertur orobis illic nōminatum, hoc nonnulli verū esse existimant: folijs est phasioli vulgaris, sed angustioribus, & minoribus: femine sub-
flauo:

flauo : quod cū difficilè reperiatur supradictò vtendum est.

PAPAUERIS apud Dioscoridem sex sunt genera. Primum syluestre rheas dictum omnibus notum. Alterum, candidum, capitibus oblongis, candidis, semine albo: hoc etiam notum. Tertium & Quartum, nigrum, è quibus colligitur opium : semine nigro ; vtrumque Dioscoride papauer syluestre etiam dicitur : & illud notum est . Quintum papauer corniculatum, sic dictum, quod caput non proferat, sed filiquam oblongam & rotundam in corniculi modum, florem luteum, vulgo notum. Sextum papauer spumeum vocatur, hoc incognitum est. Quoties papaueris simpliciter & sine adiectione mentio fit, semper domesticum, hoc est album intelligendum est.

Piper arbuscule in India nascētis fructus est: quæ inter initia vt ait Diosc. prælongum fructum veluti filiquam, quod piper longum vocamus, profert ; habet intus aliquid tenui milio simile, quod dehiscētibus filiquis racemorum in modum prodit. Eorum grana acerba candidum piper vocantur: matura vero, piper nigrum . Qui verò in Indiam nauigarunt. piperisq̃ue plantam viderunt, piper in planta bryoniæ simili nasci asserunt , diuersisq̃ue ex plantis longum & rotundum colligi. Nihil tamen interest. Nigrum eligi debet recens, grauissimum, plenum. Candidum præfertur, non rugosum, candidum, & graue. Longum optimum, quod , dum frangitur , solidum intus conspicitur & compactum, gustu acerrimo linguamq̃; mordens. Adulteratur longum herba simili: sed fucus deprehēditur, si in aquam immittatur; nam adulterinū liquefcit, legitimum verò solidū manet.

Pix è lignis pinguibus & resinosis fluit, præsertim è pino. Quibusdam tamen in locis, propter pini penuriam, ex picea, cedro, terebintho, cæterisq̃ue similibus cōgregatur eo quem infra dicemus modo. Pix

C 5 naualis

LIBER PRIMVS

naualis vulgo vocatur, estque duorum generum. Liquida & sicca. Liquida duorum item est generum. Vna que primum effluit, aque perquam similis, qua in Syria vtuntur in condiendis corporibus, & cedriam appellant, quod ex cedro fiat: nam pinos non habent. Altera, secundus est qui effluit liquor, qui vasculis collectus densatur aceto, sicque coactus, pix brutia appellatur, in hoc solum a priori differens, quod concreta sit, colore fusco, & pinguior: hac picabantur vtres vinarij. Pix arida, fit e liquida iterum cocta, huius sunt itidem duo genera: vnum quod visci modo lentescit; alterum siccum & friabile. Præter hæc, aliud quoddam genus reperitur, quod pisselæon appellant: exprimitur ex lana qua excepti sunt vapores elati sursum quamdiu pix coquitur. Præfertur quod ex pice brutia sit. Aliud picis genus zopissam vocabant ex derafa nauibus resina & cera constatam. Omnes hæc picis differentia reperitur. Liquida præfertur splendens, læuis, sincera. Sicca probatur pura, pinguis, odorata, subrufa, & resinosa. Improbatur adusta, fumum redolens, & acida. Probatur verò ea, cuius fragmētā splendent, quæ dentibus pressa lentescit, & gustu est suauis.

Pix græca pini alteriusue arboris resina est, aqua cocta, donec perduto natiuo odore, friabilis & arida reddatur: hæc colophonia vocatur, quod e Colophone adueheretur. Per colophoniam igitur semper pix græca intelligenda est, non quod resina incocta non etiam colophonia vocetur, sed quod in Medico vsu huiusmodi resinis non vtimur nisi coctis, aut raro admodum, præsertim cum liquidæ sunt.

Propolis in alueariorum foribus & rimis, cerosæ naturæ reperitur, eligi debet flaua, odorata, styracem referens, mollis, & mastiches more ductilis.

Pulmones animalium recentes & sicci vsurpantur. Sumantur ex animalibus pinguibus & robustis. Siccantur

antur exempta aspera arteria in vase figulino imposita clibano, & refrigerati, folijsque absinthij sicci involuti reponuntur, vt de icore dictum est.

R E S I N A liquor est ex pinu, picea, abiete, alijsq; similibus sponte profluens. Eius duplex est differentia. Vna liquida, veluti terebinthina ex terebintho, larigna è larice, quæ vulgaris Italiae est terebinthina: nam eius quæ è terebintho profluit copiam non habemus. Altera arida, vt quæ ex pinu exit & è fructu arborum resiniferarum, thuri similis. Ex liquidis terebinthina resinas omnes antecedit, candida, perlucida, vitreo colore & in cæruleum vergente, odorata, terebinthum olens. In huius locum successit, vt dictum est, larigna, quæ mellis colore & odore esse debet. Ex aridarum genere eligi debet odoratissima, translucens, non retorrída, neque nimium humida, friabilis, & quendam ceræ colorem præbens. Improbatur rubra, & dealbata. Ex his resinæ è picea & abiete ceteras antecedunt, & thus odore imitantur. Omnes hæ resinæ vno nomine pix græca vocantur, de qua superius.

Rha barbarum radix est inæqualiter crassa, nõ admodum longa, rheo pontico perquam similis colore & substantia. Eius tres sunt differentia. Vnum Indicum, omnium præstantissimum: Alterum Barbarum, secundum locum obtinens: Tertium Turcicum omnium ignauissimum. Laudatur subnigrum in rubrum inclinans, recens, graue pro raritate sua, confractum, ex rufo & glauco alternans, & croci modo tingens. Adulteratur, si aliquot diebus in aqua maceratur, vt facultas eximatur: fucus verò depræhenditur si in cõfracta ea varietas, quæ supra dicta est, non conspicitur, nec croci modo tingit, sed leuius est, & magis adstringit.

Rha ponticum, quod vulgo rheuponticum dicitur, radix est nigra, centaurio magno similis, sed minor

nor

LIBER PRIMVS

nor & rufior, sine odore, fungofa, leuis, quæ trita, manducataque colorem reddit pallidum, ad crocum inclinantem, à rhabarbaro duntaxat (vt nonnulli putant) solo loco in quo nascitur differens: nam rheum barbarum ex regione Meridionali aduehitur, rheum verò ponticum ex Septentrionali. Adhæc rheum ponticum radice constat longa & tenui: rhabarbarum autem crassa & breui. Aliquorum præterea opinio est, eam plantam quæ hodie in hortis feritur rumici similis, quæque rhabarbarum existimata est, verum esse rhaponticum; seseque expertos asserunt easdem quas rhabarbarum habere facultates, si detur dupla quantitate. Adfertur ad nos verum rhaponticum, non est autem ea quam supra centaurium maius esse diximus. Optimum habetur quod teredines non sensit, quod gustatu cum remissa adstrictione lentescat. Adulteratur decoctione: dignoscitur verò quod partes externæ non sint densæ & compactæ, verum rara substantia, & gustu nihil, aut minimum adstringens.

Ribes rubescentibus fruticat ramis, ad viride inclinantibus, teneris, sapore cum aliquantula aciditate dulci: folijs rotundis, latis & magnis: acinis gustu acidis. Ribes quo hodie vtuntur, tamen si omnes iam dictæ notæ illi quadrare non videantur; id tamen verò substitui posse existimamus.

Rubrica, synopsis Dioscoridi dicta, quod in Sinope vrbe venderetur, terra rubra est. Hodie ad nos ex ple-risque alijs locis aduehitur sub boli armeni nomine, cuius supra in bolo meminimus. Maximè probatur ex Dioscoridis sententia, grauis, densa, ad iecinoris imaginem vergens, calculorum expers, cõcolor, cum dissoluitur admodum fusilis. Bolum autem intelligimus nostratem.

Rubrica, qua hodie fabri vtuntur, aliud rubricæ genus est, fitque ex ochra cocta.

S A L, natius est & factitius. Natius vel in terra,

ra, vel ad mare ex aqua marina, vel in lacubus, vel in fluminibus, aut in fontibus. Natiui (quâuis variæ sint differentiæ, diuersisq̄ue locis reperiuntur) in vsum tamen medicum tres recepti sunt, videlicet sal ammoniacus, vulgo armeniacus dictus, sal gemmæ, & sal Indus. Ex his verò salem gemmæ duntaxat habemus, candidum, translucentem crysalli modo, estq̄ue sal fossilis. Sal armeniacus hodie dictus, nō est natiuus, sed factitiuus.

Ex eorū genere qui sponte in aquis generantur multæ sunt differentiæ. Qui in mari nascitur, & in scopulis reperitur ex spuma maris conflatus, spuma salis appellatur. Qui in Iudææ lacu gignitur, in quo & asphaltus nascitur, sodomeus vocatur, ab Arabibus sal naphtheticus, amarus est. Hoc caremus, quemadmodum & reliquis natiuis in lacubus aut fluminibus repertis.

Factitiuorum varia sunt genera, secundum materiam ex qua fiunt differentia. Nam alij ex aquis falsis generantur, veluti marinus, & qui ex fontibus fiunt, vt sal cōmunis: Alij ex cineribus, aliaūe materia, quemadmodum sal alcali, qui fit ex herba cali, ex qua etiā soda appellata conficitur; & vulgaris armeniacus qui in Alexandria fit in balneis.

Cæterum hodie pro efficacissimo in medicina sale gemmæ vtimur, qui fossilis est vt diximus, & in Germania alijsq̄ue locis eruitur. Præferitur deinde marinus. omnium infirmisimus est vulgaris.

Saccharum candi tametsi Auicenna interdum salem Indum appellet, inter sales tamen referendus non videtur.

Is præterea quē Dioscorides salis florem, aut rectius maris florem nominat, sali multum dissimilis est, nihil enim aliud est quàm pinguedo quædam crocei coloris mari, Nylo & alijs lacubus innatās: eo tamen hodie etiam caremus.

Qui

Qui propriè flos salis dicitur, in salis fodinis reperitur, & in ipsis etiam salignis velut pollen quidam crassiorẽ salẽ ambiens: tenuiorum multo est partium quàm sal, colore candidissimo, interdum cinereo, qui inferior est.

Sandaracha lapis est in metallicis venis, plerumque cum auripigmento nascens, rufa est, cinnabaris colore, non nihil ad luteum vergens, quæ cum vritur, fumum exhalar pallidum, sulphurisque virus redolet, tametsi non consumatur. Facile hodie legitima haberi potest: factitia tamen etiam fieri potest, si auripigmentum coquatur, donec cinnabaris colore contrahat, potestque veræ sandarachæ loco substitui. Sed animaduertendum est sandarachæ vocabulo apud Arabes vernicem intelligi, quæ nihil aliud est quàm gummi iuniperi, non autem prædictum lapidem. Itaque curam adhibeant Medici ne altera alterius loco indifferenter vtantur.

Sanguis, cuius in medicina vsus, ex multis animalibus colligitur dum adhuc ætate florèti sunt. Sanguis Hircinus in hunc modum paratur. Maturescente vna Hircus quadrimus, bene habitus, iugulatur, mediusque effluens sanguis fictili bene cocto excipitur: (nam primus tenuior, postremus crassior putatur) deinde coctus in aqua donec concreseat, arundine fissa secatur oblique & transversim, vt quod in eo aqueum est effluat, deinde linteo raro tectus Soli exponitur atque ita siccatur; curandum interea ne pluuijs aspergatur: deinde tritus vase vitreo, aut fictili vitrato bene obturato reponitur. Alij Hircum, diebus canicularibus, herbis calculum frangentibus nutriunt & vino albo odorato, donec vrina nigrescat, deinde iugulant, & in eum quem supra diximus modum præparant. Hoc præparationis genus etsi inutile non videatur, necessarium tamen non est, cum apud Græcos sanguinis Hirci non eo modo nutriti, etiam vsus fuerit: sed medicamenta

dicamenta calculum frangentia admiscebantur.

Sanguis Draconis, qui magno in usu est, cinnabaris Dioscoridis esse creditur; an verò metallicū quiddam sit, an aliud simile, nihil certi ex veteribus elicere possumus. Plerique recentiorum gummi esse arbitrantur, ex arbore sui generis stillans, vt terebinthina nostra vulgaris ex larice: colore est intentè rubro vt sanguis videatur, transparentis, friabilis; vulgo sanguinis draconis lachryma vocatur, ad eius differentiam qui pro sanguine draconis venditur, adulterinusque est, eamque ob causam rejiciendus. Sunt qui sanguinem draconis, achilleæ syderitidis succum defecatum siccatumque esse putent, cuius rei nullam habemus certitudinem: posset tamen sanguini draconis substitui, cum sit proximarum ei facultatum.

Sarcocolla lachryma est arboris in Perside nascentis, pollini thuris similis, colore cædido aut rufo, gustu amaro: Præfertur rufa, gustu amarissima. Adulteratur gummi, sed gustu depræhenditur, adulterina enim amara non est.

Satyrii nomen apud Arabes omnibus orchios generibus commune est, eaque distinguunt in testiculos canis & testiculos vulpis: per vulpinos intelligentes, que propriè à Græcis satyria vocantur, radice bulbosa, mali magnitudine, foris fulva, intus candida. Hodie testiculi canini pro vulpinis, Dioscoridisque satyrio sunt in usu: nam vero satyrio carere videmur: aut si habeamus, nondum tamen dignosci possunt inter tam multas testiculorum differentias, cum omnes, si cum descriptione conferantur, testiculi canis videantur: eis pro vero satyrio uti nos posse arbitramur. Hodie noti sunt. Radix superior, quæ maior & plenior est, Venerem stimulare: inferior verò, quæ mollior ac rugosior est, inhibere creditur.

Scammonium stillatius liquor est plantæ Græcis scammonia dictæ. Laudatur nitidum, rarum, leue, colore

LIBER PRIMVS

colore quàm simillimum taurino glutini, fungosum, tenuibus fistulis. Addunt nonnulli, vt linguæ tactu non escat: sed vt ait Dioscorides huic notæ fidendum non est, hoc enim euenit adulterato, quod admistum fit tithymali lacte: hæc autem nota longè certior est, nempe, si gustatu linguam non vrit, quemadmodum tithymalus. Adulteratur tithymali lacte & farina orobi, sed ex notis prædictis dignoscitur.

Scordium planta chamædry similis, hodie cognita. Huius in medicina vsus esse debet, non allij syluestris.

Scoria, Latinis recrementum appellata, differt à squamma. Scoria autem illud est quod à vena metallica dum coquitur excidit, quodque vbi metallum in catinum defluxit, ab eo detrahitur. Scoria itaque veluti metalli spuma est, tametsi etiam ab eo detrahatur in secunda coctura, cum videlicet argentum ab ære alijsue metallis separatur. Prima scoria grauissima est, quia aliquid adhuc metalli admisti habet, ideo secundò & tertio recoquitur, donec totum metallum exemptum sit, & scoria quæ subsidit leuissima est, & veluti spongia. Eximitur scoria ex venis auri, argenti, æris, plumbique candidi & nigri: Ex argenti verò viui, plumbique tertij generis, quod cinereo colore est, vena non detrahitur scoria: nam ex his prius effluit metallum, quæ vena adeo cocta fit vt scoria fieri possit. Omnis scoria nitida esse debet nigroque colore, ea excepta, quæ fit vbi argentum ab ære separatur (hæc enim vario colore esse solet) & scoria plumbi nigri quæ ad luteum colorem accedit, & tenuis est, plerumque vitri luteo colore tincti splendorem imitatur: tametsi etiam reperiatu plumbo nigro supernatans, quæ colore argenteo spectatur.

Scoria plumbea ea optima est teste Dioscoride, quæ ad luteum colorem accedit, & vitri splendorem imitatur, densa, fractu contumax, nihil plumbosum habens

bens, cerussam representans. Diligens pharmacopœus scorias requirere debet ex officinis metallicis vbi metallica excoquantur.

Serapinum, quod Græcis sagapenum nuncupatur, ferulaceæ herbæ succus est. Optimum est translucēs, fuluo forinsecus colore, & intus albo, nescio quid inter laser & galbanum redolens, gustu acri. His addit Mesue vt sit spissum, & leue, odore porri, facilè in aqua resolubile, quia quod has notas nō habet, adulteratum alijs gummis censetur. Præstantius est quod ex Oriente aduehitur, quàm quod aliunde.

Spica Celtica exigua planta est folia habens oblonga in extremo lata, florē luteum: ad radices multa exigua habet adnata spicis minutis similia: hæc cū radiculis, abiectis folijs, in vsu sunt & valde odorata. Adulterantur imposita herba simili: sed facilis cognitio; nam folia adnataque breuiora habet, candidior est, neque amara, neque odorata vti vera celtica spica est. Laudatur maximè recens, iucundi odoris, radice numerosa cohærens, non fragilis, & plena.

Spica nardi teste Galeno radix est, non spica. Nota est. Eligitur syriaca dicta, cuius hæ sunt notæ, vt fit breui spica, largam gerens comam, colore flaua, odorata, aliquatulum redolens cyperum, amaro sapore, linguam siccante, quæ diu in sua odoris gratia permaneat. Adulteratur stibio cum aqua aut palmeo vino ponderis causâ inspirato. Sed ex præcedentibus notis dignoscitur. Madefacta etiam vendi solet: quod vitium ex eo depræhenditur, quod candida sit spica, squalida, nulloque puluere obfita.

Spodium in æris fornacibus inuenitur, vbi & pompholyx, quæ Arabum thutia est. Fiunt ex fauillis è metallo, dum coquitur, emicantibus, & specie differunt: Nam spodium fit è partibus crassioribus, & in ærariarum officinarum pauimentis reperitur, ideo multum terræ colligit, & spurcitia refertur. Pom-

D pompholyx

pholyx fit è tenuissima fauilla quæ in altum euolat, & tecto fornicique adhærens, aquarum bullis simile prodit, quæ per pluuias inter veris initia erumpunt, colore albo, quæ in tenuissimum pollinique similem puluerem dissoluuntur. Similes habent facultates, sed pompholyx tenuior est partiū. Hodie vtrumque cognitum & facile ex Italia & Germania, vbi sunt æriæ officinæ, haberi posset: sed his substitui possunt Dioscoridis antispodia, aut officinarum thutia vt in succedaneis dicemus.

Spodium Auicennæ fit ex arundinis radicibus, eiusque vsus est in ab Auicenna præscriptis medicamentis, nam antispodij genus est. Illud verò quod ex boum similibusque animalium cruribus confectum officinæ vsupant, præstat reijcere, eiusque loco, aut Auicennæ aut Dioscoridis aliquo antispodij genere vti in his præsertim quæ intrò sumenda sunt medicamentis: in his verò quæ foris adhibentur, aut verò spodio, aut pompholyge, aut thutia officinarum præparata.

Squamma est quæ malleorum ictibus de metallis, dum adhuc candent, excutitur: verum enimverò ex ære duntaxat & ferro decutitur squamma.

Aeris squamma eligenda est rufa æris modo, crassa, aceti respersu ærugine contrahens, veluti ea est quæ ex ære rufo decutitur, & olim ex ære Cyprio. Improbatur tenuis, inualida, candida aut nigra.

Stomoma ferri squama est ex ferro decidens dum aqua extinguitur ad eius indurationem aliamue ob causam. Vtraque in fabricarum officinis reperitur.

Squinanthū, seu schoenu anthos, id est iunci odorati flos, omnibus notum est. Eligendum rufum, intento colore, recens, tenue, rubentibus fragmentis, quod manibus confricatum rose odorem emittit, ignea mordacitatis ad linguam. Olim planta ipsa cum floribus aduehebatur, vnde schoenu anthos nomen

nomen fumpfit; ideoque eligebatur floribus refer-
tum. Hodie tamen ad nos culmi duntaxat & radix
adferuntur. Itaque cura adhibenda est, ne alij culmi
his admisceantur, quod ex iam dictis notis depræ-
hendi potest.

Storax hodie duorum est generum. Vnum storax
calamita appellatur, Græcis simpliciter styrax. Alter-
rum storax liquidus qui myrrhæ stacte, quæ pinguis-
sima myrrhæ pars est, plerisque esse creditur; hoc ta-
men falsum esse depræhenditur in eo qui in officinis
est. Styrax calamita gumi est arboris malo cotoneæ
similis. Præfertur flauus, crassus, refinofus, albicanti-
bus grumis, quâ plurimum in sua odoris gratia per-
manens, qui, dum molliitur, melleum liquorem red-
dit. Deterior niger, friabilis, & furfurosus. Adultera-
tur ligni ipsius scobe, melle, cera, adipe odoribus im-
buto, & quibusdam alijs. Dignoscitur quod adulte-
ratus inualido sit odore; syncerus verò admodum
acer fit. Qui hodie officinis in usu est, aliqua ex par-
te Dioscoridis descriptioni conuenit, eoq; vtendum
arbitramur, donec melior proponatur.

TAMARINDI fructus sunt arboris, vt vo-
lunt nonnulli, ex palmarum genere. Eius folia ad hy-
perici folia multum accedere cõspecta sunt, etiam si
à quibusdam salicis folia illi tribuatur. Fructus, cuius
hodie vsus, notus est. Probantur colore è nigro in ru-
fum languescente, teneri, multis villis intertexti, re-
centes, pingues, non retorridi, ex dulcibus acidi, &
vinoso sapore. Adulterantur prunorum carne, sed in
his nigredo est obscura, humentiores sunt, & pru-
norum odor & sapor illis inest. Seruantur in fictile
vitratum coacti, loco frigido & sicco.

Terra sigillata officinarum terra Lénia Diosc. & Ga-
lei esse debet: Hoc tempore duo terrarum genera
Constantinopoli adferuntur, vna rubescens in placen-
tulas quasdam exiguas formata characteribus Turci-

D 2 cis

cis signata: altera ex cineritio colore candicans, maioribus formata placentulis, characteribus ite signata Turcicis. Magno in pretio sunt apud Turcos, maximeque commendatur aduersus venena, neque facile earum copia haberi potest. Quæ Constantino-polim adferuntur, non è Lemno, sed alijs ex locis multoque longius disitis aduehuntur, itaque arbitrandum non est vllam ex iam dictis, terrâ Lemniam esse. Rufa, quibusdam è Lemno aduehi, veraque terra Lemnia esse creditur. Plerique bolus armeniam Orientalem veram esse terram Lemniam crediderunt. Sed nihil certi statuere possumus: magis tamen illi quadrare videntur terræ Lemniæ notæ, quâ duabus prædictis. Reperta est etiâ in Melita, terræ quoddam genus candidum, leue, quod à circumforaneis impostoribus veditur aduersus venena efficax. Itaque terræ Lemniæ loco commodè, aut bolus armenia ex Oriente petita, aut prædictarum aliqua sumi potest, tamen Turcicæ aduersus viperæ morsus non admodum efficaces sint, multoque minus quæ ex Melita adfertur. Verùm si bolus armenia aduersus viperæ morsus eam haberet vim quâ terræ Lemniæ tribuunt, terra Lemnia legitima sine controuersia esset, aut saltem illi securè substitui posset; & facile esset experimentum quemadmodum de Turcicis terris in canibus à viperæ demorsis periculum fecimus, nam quibus allium cum vino datum est, hi liberati sunt; quibus verò terræ supra recitatæ, hi mortui sunt, aut magna cum difficultate liberati.

Terræ sigillatæ officinarum, cum ne vna quidem nota Lemniæ quadret, nullus vsus esse potest, nisi in ijs duntaxat medicamentis quæ foris adhibentur: hæc enim nihil præter manifestarum qualitatuum operationem desiderant.

Thlaspi, herbula est Dioscoridi angustis folijs, digitali longitudine, in terram versis, subpinguibus, in cacu-

ecumine diuifis: duſum dodrantum cauliculo, tenui,
non ſine adnaſcentibus ramis circa quos, folliculos
quofdam in latius ſe pandentes, & compreſſos inſtar
lentis, ſupremaq; parte fiſſos profert in quibus con-
tinetur ſemen naſturtio ſimile: flos albicat. Hodie
cognitum eſt, & quamuis in Hetruria rarum ſit, fa-
cile tamen aliunde aduehi poteſt. Dioſcorides aliud
thlaſpi genus ex Crateua deſcribit, latioribus folijs,
radicibus maioribus. Hoc frequentius eſt, poſſitque
prioris loco uſurpari.

Thuris cortex, qui ex arbore thurifera detrahitur,
preſertur pinguis, odoratus, recens, leuis, craſſus, ſine
membranis. Adulteratur admifto pini aut nucis eius
cortice: ſed horu index ignis eſt: ſiquidẽ thuris cor-
tex legitimus paulatim ardet, & cũ odoris fragrantia
vapore eiaculatur: adulteratus verò nequaquã incẽ-
ditur, ſed totus in fumum ſine odore conſumitur.

Thymum apud nos non creſcit. Planta quædam
peregrina adfertur folijs exiguis, odoratis, flore pur-
puraſcente, quæ proximẽ ad thymũ accedit: Eius ve-
rò cũ in Hetruria copia non ſit, utemur ſuccedaneo.

Trifolium, quod Græci oxytriphylon, aut aſphal-
tion appellant quòd bitumẽ redoleat, multas habet
virgas tenues, cubitum aut amplius longas: folia
magna, acuminata, terna ſingulis germinationibus
exeuntia, quibus recenter enatis rutæ odor ineſt, ubi
autem adoleuerunt, bitumen olent: florem edit pur-
pureũ, ſemẽ latũ, hiriſutũ, ex altera extremitate exer-
tũ corniculi modo: radix lōga, tenuis, dura. Copioſẽ
naſcitur circa Elbam & Petram ſantam Hetruriæ:
Huius uſus eſſe debet non trifolij pratensis, quod à
vero trifolio maximẽ differt à Græcis deſcripto.

Turbith plantę cuiuſdam lacte manantis radix eſt.
Hæc candida eſt, & alypi radix Dioſcoridis eſſe cre-
ditur; aut nigra, luteaũe, quam pityuſam pleriq; eſſe
arbitrantur. Verũ, utcunque ſit. præfertur hodie

D 3 candida

candida, quæ ex Syria adfertur, verumque turbith album esse creditur, aut ei substitui posse. Præfertur vacuum vt arundo, gummosum, cortice cinerico, plano, fractu facili. Adulteratur, in ducto foris gummi dissoluto: sed fractum fraudem detegit, nam nullum gummi in fragmentis apparet.

Thutia officinarum, veterum cadmia est. Gignitur in fornacibus ærarijs fuligine flatu egesta, veluti spodium, & pōpholix, quæ vera est Arabum thutia. Cadmia ex crasiore fit materia; quæ aut in sublime fertur, altioribusque fornacum locis infidet, vuarū modo concreta, botryitesque appellatur; aut ferreis virgis adhæret in hunc finem fornacibus applicatis: aut parietibus fornacum infidet, hæc placites nuncupatur. Hodie maiorem eius copiam habemus, quæ ferreis virgis adhæret, quàm aliarum duarum, tametsi plurima adulterata reperiatur ex lapide quodam trito, & cū aqua aliove liquore, & sulphure in luti modum coacto virgisq; inducto deinde cocto. Dignoscitur colore qui non est ita fuliginosus neq; ad cæruleum vergens vt in vera: tum ipsis granulis aut corpusculis, quæ veluti in vera simul cohærere non conspiciuntur: denique ipso pondere, nam vera & legitima multò grauior est adulterata.

Reperitur etiam aliud cadmiæ genus lapidis similitudine in ærarijs fodinis teste Galeno, tametsi Diosc. neget; imò hodie adhuc reperitur, hisque vsui est, qui auricalchum faciunt. Melior est botryitis, quam rarè nostro hoc seculo videre contingit; aut quæ Alexandrina nuncupatur, hæc ea est quæ circum virgas aut rudes ferreas infidet, & modo iam dicto ab adulterata dignoscitur.

VALERIANA, quæ secundum quosdā Diosc. phu appellatur, hodie nota est. Eius duo genera reperiuntur. vna domestica & maior in hortis feritur: altera sylvestris & minor in agris sponte nascitur.

Maio-

*Adulterata
Thutia.*

*Adulterata
botryitis*

Maiores radices ad phlegma accedere creditur, eiusque loco substitui posse. In succedaneis alia simplicia enumerabimus, quæ ex Galeni sententia phlegma substitui possunt.

Vitriolum, quod Græcis calcanthum, Latinis atramentum futorium appellatur, duplex est: Factitium & Natium. Natium in terra venis, aut saxorum commissuris concretum reperitur: aut dum ex ijs guttatim distillat, partim ex ijs stiriarum instar dependet, partim in canalium fundum decedit.

Hodie aliud item genus in terræ superficie concretum reperitur, quod vulgo copparosa vocatur. Factitium etiam duplex est. Vnum quod in Cypriis peculiariter fiebat ex aqua quadam manante ex foveis, chalcitidis, & misyos fodinis, atque in piscinas quadratas effusa, ibi sponte concresebat. Alterum fit decocta aqua in qua maduerit terra quædam atramentosa, ut hodie moris est in multis locis.

Natium factitio præstantius est: ideo in eorum numerum copparosa Cypria referri potest, cum sit aliorum penuria.

Ex factitij generibus, Cyprium excellebat: cum verò defuit, vitriolum Romanum aut Siculum usurpari potest, veluti præstantissimum inter factitiorum genera.

D 4

DE

DE MEDICAMENTORVM

SIMPLICIVM PRAEPA-

RATIONE.

Sectio secunda.

De Purgatione.

MEDICAMENTA simplicia purgare, nihil aliud est, quàm quicquid medicamētis inutile inest abiicere, seu pars medicamentorum sint, seu illis permistę sordes, veluti repurgātur aut eluuntur radices fructus, semina, & cætera similia, quando terra aut alia re commaculata sunt, vt in omnibus rebus fit vulgo: aut veluti gummi & resinę, quibus plerunque aut terra admista est, aut lignum, alięuē res inutiles: hæc enim liquantur & colantur, deinde purior pars in vsum venit medicum. Medicamenta etiam ab inutilioribus partibus repurgantur, veluti radices tum recentes, tum siccæ, membrana illa exteriori, quę terram contingit, cultello abrafa: repurgantur etiam exempta medulla interiore, quę in multis inutilis est, veluti in cucumere agresti, dauco, pastinaca, apio, multisquę alijs huiusmodi, per medium sectis, corticequę à matrice separato. Siccæ macerātur, deinde medię secantur, eximiturquę pars interior vt in recentibus.

Floribus eximuntur pediculi, culices, foliaquę sola referuantur, quemadmodum violę purpureę, leuceij lutei: in quibusdam etiam foliorum pars aliqua demitur: veluti in rosis ea pars qua calyci inhaeret, vnguis appellata; vt si quando in compositionibus reperire est, vngue detractō, intelligendum est eā particulam ablatam esse debere.

Fructus

Fructus à cortice repurgatur exteriore, & à femine suo, & ab interiore parte illa lignosa si sint recentes, densi, multæ carnis, & cortice tenero, veluti cydonia, mala, persica, hæc enim cultello depellata fecantur, interioreque parte lignosa, qua semina continentur, repurgatur. Si verò fructus sint exigui, veluti cerasa, pruna, similiaque, cribro transmittuntur, & sola pulpa, quæ utilis est, seruat. Illi ipsi fructus, si sicci sint, macerantur & coquantur, deinde cribro cernuntur, veluti uæ passæ, pruna, tamar Indi, dactyli, & similes.

Fructus duro cortice præditi, vt amygdalæ, strobili, nuces, pistacia primùm confracto putamine eximuntur: postea aqua frigida aliquandiu macerantur, tum efferuent, aut sartagine igni siccantur, donec corticem interiorem remittant, & manibus confricantur, aut sacculo aspero immixti agitantur, donec depellentur.

Semina cortice denso vestita, sicuti fabæ, pisæ, cicer, purgantur leuiter tundendo donec confringantur, deinde vanno in aërem coniecta cortices euolant.

Alia sunt semina, quorum admodum operosa est decorticatio, propter corticem illis nimum inhaerentem, veluti cnici, & hordei quæ modo supra dicto siccantur, fricanturque: sed ea excorticandi ratio semina corrumpit. Præstat igitur ea semina macerare, hordeum præsertim, deinde in mortario magno & amplo concutere pistillo ligneo, & leuiter agitare vt quod in fundo est supernatet, separatur enim paulatim cortex: verum si non amplius supernatet, sed cogitur in vnum, tum vase aut vanno exceptum sursum conijcitur vt vento paleæ separentur: deinde iterum atque sæpius idem faciendum est, donec mundum sit: postremò aut sole, aut igni in sartagine persiccatum seruat in ptisanæ Græcorum usum. Eadem est cnici decorticandi ratio, sed operosior: itaque placuit qui-

D 5 bufdam

LIBER PRIMVS

busdam vt semen cū cortice tritū in aquam aliumſie humorē immittatur, & per linteū rarū coletur, nam cortice relicto ſola pulpa cum humore tranſit.

Peponum & cucumerum ſemina eodem modo purgantur, præſertim ſi non ſit otium ſingula ſigillatim decorticandi: nam operoſum id eſt, & ea quę ante alia repurgata ſunt facilè inueteraſcunt & inutilia redduntur.

Adipes liquati colando à membranis repurgātur aut cultello. Eiufmodi ſunt purgationum differentię quas pharmacopœum ſcire neceſſe eſt. Sunt præterea & alię, ſed illę ad eos qui metallica & chimiſticam tractant magis ſpectare videntur.

De Siccatione.

S V P R A dictum eſt qua ratione ſiccantur medicamenta ſimplicia recens collecta, veluti herbę, flores, fructus, radices vt melius conſeruari poſſint. Nunc ſuper eſt vt de ea parte agamus, quę de medicamentorum præparatione reliqua eſt. Plerunq; ergo neceſſe eſt vt magis ſiccantur medicamēta, quàm ſi ſimpliciter ſeruanda eſſent, veluti ſi terenda ſunt. Siccantur autem aut Sole, aut igni, aut fumo, aut ven- to Septentrionali pro Medicorum arbitrio.

Siccantur amygdalę, ſtrobili, piſtacia, aliq̄que fructus, vt faciliùs illis inhæreat ſaccharū quo inducuntur, ne, dum adhuc humida ſunt, ſaccharum ſuā candoris gratiam deperdat: tum etiã vt faciliùs à ſecundo illo cortice ſeu pellicula liberentur.

De Salitura.

Salitura ad medicamentorū præparationem confert, & conditurę genus eſt. Quemadmodum carnes viperinę tanto ſale inſperguntur quantum ciborum conditura poſtulat. Confert item vt medicamētis qualitate aliqua imbuas: veluti ſit hyſtricib^o, echinis terreſtrib^o, multisq; alijs animalib^o, quę in vſum medicum vruntur: ſed his multo ſale opus eſt, ita vt ſale ope-

operiantur & repleantur. Vtilis præterea est ad medicamentorum conseruationem; veluti sunt animalium partes, & pleraque animalia, quæ multo sale indigent. Cæterum sale condiuntur, vt in siccitate conseruentur, & postquam conuenienti temporis spatio sale operata fuerint, eximantur, ventoque aut fumo exponantur, donec siccata sint. Aut sale condiuntur, vt humida permaneant, & ea primùm in muriam imittuntur; aut in illa ipsa muria relinquuntur quæ ex sale animaliumque humiditate generatur.

De Humectatione.

VTILIS est hæc humectatio, ad condiendos fructus, radices, peregrinosque cortices odoratos, quos cum recentes habere non possimus, maceramus donec humiditatem contraxerint.

Hordeum præterea & cnicus, vt supra dictum est, aqua insperguntur vt à cortice repurgentur.

Humectantur autem odorata nonnulla veluti ambra, moschus, si terenda sint, ne tenuiores & odoratæ partes exhalent.

Quædam verò herbæ veluti cotyledon, portulaca, semperuiuum, & similes, quæ paucum succum eumque glutinosum sortitæ sunt, humore aliquo simili humectantur, terendo, & superinspergendo dictum humorem, qui cum dictarum herbarum succo (aliàs enim nullum remitterent) exprimendo redditur: in hanc autem rem variorum humorum est vsus, secundum Medicorum præscriptionem.

De Nutritione

NVTRITIO humectationi similis est, sed in hoc differt, quòd cum pauciore humore & subito fiat, quoniam id quod irrigatum est confestim Sole siccatur, aut igni, deinde idem quinto aut sexto repetitur; quemadmodum sarcocolla lacte Afinae aut muliebri nutritur, & semen cari, mirobalaniq; emblici, tanto

LIBER PRIMVS

tāto lacte inſperſi quantū imbibere poſſunt, ſiccātur.
Cuminum inſperſo aceto nutritur, & eadem ra-
tione reſiccatur.

De Inſuſione.

IN inſuſionibus, quæ ad medicamentorum præ-
parationem conferunt, humor in quo fit inſuſio, con-
ſiderandus eſt; & eius temperamentum, calidūſne ſit
an frigidus; & quantitas; & tempus quo in inſuſione
permanebit.

Infunduntur fructus, & radices, quæ humectandę
ſunt ad condituram, & conſeruas, in aquam calidam
copioſam, donec humorem ad ſufficientiam inbibere-
rint, deinde coquantur.

Sic quæ nutrienda ſunt pauco humore calido fri-
gidoſue maceranda ſunt, idque non diu.

Quæ coquenda ſunt, præſertim ea quæ ſicca ſunt,
veluti flores, herbæ, radices, ſemina & fructus (nam
facilius ita coquantur) in iuſta humoris calidi frigi-
dię quantitate macerantur, pro præſcriptionis ſco-
po, & aliquantulo ſpatio ibi relinquuntur, donec hu-
meſta ſint: Hinc fit vt facilis eorum poſtea ſit coctio.
Sic & ſemina quæ ad inſundendas mucilagines in-
funduntur.

Rofę & violę ſub veſperam aqua bullita maceran-
tur in proximum diem, deinde exprimuntur, & in
eandem aquam aliæ recentes inſunduntur, idemque
ſæpius in eadem aqua fit, ad mel roſatum colatū, aut
ſyrupum roſatum ſolutiuum, ſyrupum roſatum re-
centem, ſyrupum violatum ſimplicem, & ſyrupum
violatum ſolutiuum conficiendū.

Ammoniacum, galbanum, opopanax & ſagape-
num aceto inſunduntur, vt diſſolutione purgari, &
commodius miſceri poſſint, vt dicemus.

Infunduntur medicamenta purgātia in varios hu-
mores, & cum varijs alijs medicamentis, quæ malam
eorum qualitatem corrigant, pro varijs Medicorum
ſcopis:

scopis: exempli gratia, rhabarbarum plus vel minus tritum paucò vino albo inspergitur, donec colorem emittat, deinde in liquorem à Medico præscriptum infunditur ea quâtitate vt rhabarbarum tegatur, addita spica nardi, aut alia aliqua re præscripta.

Agaricum, cæteraque medicamenta purgantia, sola infunduntur, aut alijs quibusdam adiuncta eodem modo.

De Dissolutione.

DISSOLVTIO multorù medicamentorum præparatiõni utilis est, sicuti & infusionem, vt à sordibus expurgentur ac commodè aptari possint.

Quod ad præparatiõnem attinet: Medicamenta varijs humoribus, varijsque modis dissoluuntur pro medicamèti præscripti scopo, & peculiariter lachrymæ vt galbanum, ammoniacum, opopanax, & similes: nam vino aut aceto dissoluuntur, deinde ad focum agitantur vt colatione purgari possint, meliusque in medicamentorum compositione permisceri.

Vitriolum, mify, chalcitis, melantheria, & alumen, primùm trita, aqua, vino, & aceto dissoluuntur, pro rei exigentia.

Metallica quedam æstate dissoluuntur aceto, & ad Solem multos dies agitantur, quemadmodum ærugo, squamma, flos æris.

Lithargyros soluitur aqua, vino, oleo, & aceto, faciliùs tamen aceto, vt in oxelæo Galeni dicitur.

Conchæ, & vngues dissoluuntur succo limonum, Opium Thebaicum soluitur aqua, aut liquore, aut oleo, aut adipe: nam illorù substantiæ nõ permiscetur.

Solutio infusioni proxima est, & ab ea solùm differt, quod in dissolutione minus humoris requiritur quàm in infusione: præterea quod in dissolutione mouendum est id quod soluitur, in infusione nequaquam. Denique multa medicamenta vt dissoluantur igne egent.

De

LIBER PRIMVS

De Liquefactione.

LIQVATIO à solutione differt. Nam liquatio perpetuo fit aut ignis calore, aut Solis, rerumue putrefactione calefcentium: Pleraque verò sine calore dissoluuntur. Præterea, quæ soluuntur humore aliquo semper opus habent: quæ verò liquantur nullo egēt humore, veluti adipēs, medullæ, olea concreta frigore; hæc siquidem exiguo igne liquantur, aut Sole, aut duplici vase.

Ambra carabe appellata, bitumen Iudaicum, pix, pix græca, cera, gummi, maiore calore opus habent, non tamen tanto vt frigantur.

Plumbum, argentum, aurum, æs, multo maiore calore opus habent: ferrum verò ægerrimè liquatur, tamen si rarè aut nunquam cōtingat pharmacopœos huiusmodi liquare, sed hos duntaxat qui metallica tractant.

De Mollitione.

MOLLITIO liquationi proxima est: nam quæ liquantur medicamenta, eadem mollescunt leuiter calefacta aut igne, aut sole, & pistillo calido subacta, aut manibus calidis tractata, vt fit cum emplastra in corio aut aluta extenduntur.

Pleraque alia, nec pingua, nec resinosa, sed suapte natura dura & sicca mollescunt affuso humore aliquo, vt in catapotijs vsu venit & alijs medicamentis.

De Duratione.

DVRATIO fit, frigore coalescentibus ijs quæ liquantur, & molliuntur calore: quædam verò admittis, pro rei necessitate siccioribus durantur.

De Calfactione.

MEDICAMENTA igne, sole, & rerum putridarum calore calefiunt. Quæ humida sunt & igne calefiunt: commodiùs duplici vase calefiunt, quorum alterum maius scilicet plenum fit aqua tepida aut feruida, alterum verò plenum fit medicamento quod

quod calfaciendum est, ea ratione vt minus vas in aqua maioris constituatur: idque à recentioribus balneum mariæ, à veteribus duplex vas, aut diploma appellatur, eadem enim omnium est significatio.

De Insolatione, & ea que sub fimo, vinaceis, & sausa seu fratribus oliuarum fit, putrefactione.

INTERDV M hæ conferūt ad calfacienda medicamenta: plerunq; ad ea componenda, & ad perfectionem reducenda: & instar coctionis est, veluti olea simplicia quibus flores infunduntur, rosæ, violæ, chamæmelum & similia aliquot diebus insolantur: sic etiam ad saccharum candi perfecte coquendum, iuleb ampullis quibusdam insolatur.

Scillæ succus, vt dicemus, extrahitur insolatione: quod si Sol non splendeat, igne: aut, quod commodius est, duplici vase, diu, & ex interuallis, & interdum bulliendo.

Idem etiam fiet, si fimo, aut vinaceis, aut sausa oliuarum calfactarum obruatur: quemadmodum chalcitis, & cadmia, vt fiat psoricum: & iuleb ad saccharum candum conficiendum: & pleraque alia medicamentorum genera.

De Coctione.

MEDICAMENTA simplicia aliquo humore coquuntur aut vapore, hoc genus coctionis elixatio vocatur: aut cum siccitate, & hoc assatio appellatur; Coctio autem fit ad præparationem, & ad compositionem. De præparatione nunc dicemus.

Quæ in humidis coquuntur, ea gratia id fit, vt ipsa medicamēta sic cocta vsui esse possint, aut vt humoris duntaxat in quo cocta sunt vsus fit.

Rursus quæ, vt coctis vtamur, coquuntur, plus cocturæ requirunt, quam ea, quorum decoctio in vsu est. Sunt tamen certæ quædam notæ, quæ denotant, an huius aut illius rei gratia bene coctæ sint: vt herbæ, radices, flores & fructus cocta sunt, quando ita tene-
rescunt,

rescunt, vt tundi, & per cribrum transfiniti possint.

Semina quædam, veluti lini, fœnigræci, hordei, cocta censentur vbi crepuerint: alia quædã veluti anisi, coriandri, & cumini, quando tenerescunt.

Fructus peregrini & sicci, vt sunt myrobalani, cortices, ligna, & radices siccæ, multam desiderant cocturam.

Herbæ & flores facillè coquantur & citò tenerescunt, tametsi inter sese differât, prout magis tenuium sunt partium, & illorum facultas in superficie sita est, vt chamemelum, adianthum, serpillû & similia, quæ quando vnâ cum alijs coquantur, primùm immitti debent cùm illa propemodum cocta fuerint.

Eadem est ratio radicum tenuium partiû aut odoratarum, vt est asarum, valeriana, spica nardi, & alia aromata, quæ sub finem decoctionis iniiciuntur, sed post reliqua medicamenta flores.

Elixationis autem multæ sunt differentiæ. Primus modus est, vt vasi certam quandam ac præscriptam humoris quantitatem cõtinenti infundantur quæ coquenda sunt, magis aut minus, pro medicamentorû ficitate aut recentia: deinde vase imposito igni, primùm satis fortem patientur bullitionem, deinde lentam, vt cõmodiùs ad eam quam optamus cocturam reducantur, neque medicamenti vires exoluantur. Secundus modus est, vt eadem planè ratione in diplomate coquantur. Tertio elixationis modo vtitur Gal. in fructibus. Hos suspendit in vase aqua feruida semipleno, eosque voluit tantisper donec æqualiter tenerescant: sic enim fit vt fructus facultas non exhallet, quemadmodum si calore sicco coqueretur: neque in humorem transit, quemadmodum si in aqua coqueretur.

Cæterùm vasa in quibus coquenda sunt medicamenta, figulina esse possunt vitrata & macerata, vitrea, ærea, stannata, cuprea; præstantissima sunt vitrea,

treæ, in duplici vase, aut apud ignem, aut in arena, aut cineribus, aut in fornace cui subsit ignis.

Ignis struendus è carbonibus, aut prunis, & lignis ficcis acapnis.

De Assatione, & Frixione, & Vstulatione.

ASSARE, est medicamēta humore aliquo prædita, veluti carnes, fructus & radices, sine humore alio externo coquere.

Frigere, est illa ipsa medicamenta, aut alia ficca, additis oleis, aut adipibus, aut alio aliquo humore pauca quantitate coquere.

Vstulare, est medicamenta quædam, tantum humoris non habentia vt coqui possint, frustulatim secando calefacere, illis tegulæ impositis aut laminæ ferreæ calidæ, donec partes externæ siccantur & veluti torreantur, quemadmodum fit in rhabarbaro, myrobalanis, semine melanthij, & alijs.

Quæ assanda sunt, veru transfixa ad ignem perpetuò versantur, vt vndique ignem sentiant: aut in clibano coquuntur; aut in vase fictili iuxta ignem posito, & testa contecto, supra positis prunis ardentibus; aut per sese: aut massa panis inuoluta, vt scilla: aut malo cydonio imposita, vt scammonium quod corrigendum est: hoc namque malo cydonio concauo exemptis feminibus impositum coquitur aut in clibano, aut in olla fictili ad perfectionem, aut sub cineribus linteis aut folijs inuolutum, aut nudum: tamen huiusmodi coctionis genere naturales medicamentorum facultates dissipentur: præstat igitur alijs modis vt, vt maximè oportunitate videbitur: non enim peculiariter id præscriptum est.

Frixio fit aut in sartagine, aut in testa. Torrefactio vt ante dictum est.

In his autem omnibus modus seruandus est: nam neque cruda eximenda sunt, quæ aut assatione, aut frixione cocta esse debent: neque etiã adeo coquen-

E da

da vt torreatur aut vrantur, & inutilia eum in quem præscripta sunt scopum reddantur.

De Vſtione.

VRVNTVR medicamenta aut per se accenſa, vt ſarmenta, rami ficus, cerri, herba cali, & pleræque aliæ: aut prunis ardentibus impoſita, aut ollæ impoſita cum fulphure, aut ſola.

In olla vruntur abrotonum, anetum, cucurbita, impoſita carbonibus ardentibus, quæ tantisper igniri finitur, donec herbæ in cinerem reducantur.

Sericum ſic vritur. folliculi recentes detracto glomere ſerici quo veſtiuntur vruntur in olla carbonibus impoſita: idque non vt in cinerem redigantur: ſed eximuntur cum ea acceſſit uſtio, vt commodè teri poſſint.

Vruntur pleraque animalia, veluti Echini terreſtres, hyſtrices & hirundines; ſale inſperſo, ollæ imponuntur ſupra carbones aut in fornace calida: operculo autem foraminulento tegenda eſt olla, vt ex ſublatis halitibus cognoſci poſſit, cum ſatis uſta fuerint. Cæterum cauendum eſt ſibi ab halitibus qui è viperis & ſcorpionibus attolluntur, noxij enim ſunt.

Sal & nitrum eodem modo vrenda, uſta autem ea eſſe indiçiũ eſt, cum non amplius exiliunt, & ſtrepunt.

Alumen, vitriolum, corallium vruntur in fictili aperto, vt videri poſſit cum cocta erunt, cuius indiçiũ eſt ſi amplius non ebulliant, ſi perfectè inaruerint, ſi bullas excitare deſierint: vitreolum ſeu calcanthum, ſi colorem mutauerit.

Oſſa, vngues, cornu ceruinum eodem planè modo vrenda ſupra carbones, donec nullum fumũ amplius exhalent, coloremque mutant.

Cancri diebus canicularibus capti, Lunę decimo octauo die, vruntur in ſartagine area.

Lapides ſub carbonibus vruntur à follibus vel ſtabellis excitatis donec planè igniti ſint, deinde hu-
more

more aliquo exinguuntur, ac rursus sub carbonibus ponuntur, aut commodius in vrceolo Aurifabrorum, toties repetendo donec in puluerem redigantur.

Aeris & plumbi lamina tenuissimæ, cum sulphure & sale alternis ollæ crudæ imponuntur: hæc carbonibus cingitur, aut in fornace reconditur donec percocta sit: vel vrceolo reponitur supra carbones donec planè ignitus fuerit. Dum verò plumbum ardet, assiduè versandum est, donec totum in puluerem redigatur. Potest etiam plumbum sine sulphure & sale vri in fornace quæ duo habeat ora, mediaque sit diuisa muro lateritio dimidiū pedem alto: & in vna parte ignis succendatur, in altera plumbum repositum assiduè versetur donec totum in puluerem redigatur: Hæc verò vrendi ratio utilis est, cum plumbi copia est vrenda, sic enim & sumptibus & tempori parcitur.

Stibium pinsita farina circumlitum & carbonibus obrutum torretur, donec ipsa crusta adusta sit: Si enim paulò magis cremetur, fit plumbum.

Resinæ, olea, pix, thus, styrax, & similia vruntur ad fuliginem eorum excipiendam: nam aut his in vas coniectis ignis immittitur: aut in liquatis elichnium accésus imponitur, & patina fictili aut ærea in vertice foraminosa quo fumus exhalare possit, fuligo adhærens excipitur.

De Exinctione.

GEMMÆ & quædam metallica sæpius, antequam vrantur, ignita, extinguntur aqua, vino, oleo, melle, butyro, aut alio aliquo humore, donec refrigerint.

Quædam semel duntaxat, aut sæpius extinguntur, ex Medicorum præscripto.

De Tritura.

MEDICAMENTA teruntur, vt, quia commisceri propter crassitiem & duritiem non possunt,

E 2 reducta

LIBER PRIMVS

reducta in puluerem exactius misceri cum alijs possunt: crassius autem aut tenuissimè teruntur pro Medici vario scopo. Terendi autem modus varius est, pro simplicium natura.

Metallica valenter, & diu terenda sunt.

Medicamenta odorata veluti cassia seu canella, caryophylli, macis, & similia moderatè sunt tundenda, ne pars tenuior exhalet, & interdum illis aut amygdalæ adduntur, aut aqua rosacea insperguntur.

Radices odoratæ, vt angelica, valeriana, garyophyllata, asarum, eodem modo, eademque diligentia terendæ sunt.

Quæ verò non sunt odoratæ, sed crassæ & solidæ, vt gentiana, peucedanum, bryonia, violento ictu & diuturno verberandæ sunt.

Herbæ odoratæ, sicut calamintha montana, amaracus, serpillum, præterea flores, eodè modo teruntur, quo radices odoratæ.

Thus, mastiche, sarcocolla, & succi qui humorem, & lentorè retinent tundendo non teruntur, sed clementer ducto pistillo per fundum ac latera mortarij.

Gummi & lachrymæ, quale est gummi arabicum, tragacantha, eodem modo terentur.

Rhabarbarum, & quædam aliæ radices aliquo humore præditæ eodem modo terendæ.

Galbanum, ammoniacum, opopanax, bdellium, myrrha, succus glycyrrhizæ, hypocistidis, cucumeris fyluestris, & opium thebaicum teruntur affusa aqua, vino, aceto, aut alio humore.

Moschus & ambra cum aqua rosacea, ne partes odoriferæ euanescant.

Similiter & semina quædam, quæ glutinosum quiddam & pingue habent, vt thlaspi semen.

Semen napi & sinapi sola non teruntur, sed alijs medicamentis siccis permista teruntur, aut cum humore aliquo, pro rei necessitate.

Fructus

Fructus recentes, & radices recentes, quarum vsus est in compositis medicamentis, ante & post coctionem tunduntur, vel frustulatim secantur, aut medio-criter tantum contractæ infunduntur vt dictum est.

De Tritura crassiore.

T R I T U R A crassior fit dum medicamenta crassius duntaxat franguntur, nec in puluerem reducuntur vt in tritura absolutè sumpta. Hæc plerisque medicamentis quorū talis vsus requiritur, utilis est: Alijs præterea multis medicamentis quæ alia præparatione indigēt, veluti sunt herbæ & radices quæ coquendæ sunt, & ea quæ in tenuissimum sunt reducenda puluerem.

De Tritura subtiliori, seu Attritione.

M O L V N T V R seu teruntur semina quædam, veluti triticū, lolium, lupini, semen lini, & foenigræci, quod commodè tundi non possint; tum etiam quod cortex vnà cum farina misceretur.

Teruntur præterea quædam metallica, quæ contusa in puluerem tenuissimum reduci non possunt, veluti thutia.

Sic & lapides pretiosi, lapis lazuli, armenius, teruntur in mortario marmoreo lato fundo, cum molula marmorea, inspersa interdum aqua rosacea, aut alio humore, ne puluis euolet.

Commodius item teruntur in porphyrio marmore plano, diu ducta per ipsum marmor molula, donec prioribus digitis confricando medicamēta, nulla amplius inæqualitas sentiat.

De Confricatione.

L A P I S Iudaicus, & hæmatites, multiq̄ue trochisci & collyria ad oculorū morbos parata, liquantur confricatione ex aliquo humore ad cotem medicā, qualis etiā nū hodie ex Naxo insula adfertur.

Plumbum verò liquatur in hunc modum. Infusus in plumbeum mortarium humor, pistillo plumbeo

E 3 ver-

LIBER PRIMVS

verberatur atque agitur donec crassescat, deinde lauatur, ac plumbum subsidere finitur, tum aqua effusâ plumbum reponitur.

Eodem modo liquatur æs ad chryfocollam conficiendam.

De Cribratione.

C R I B R A N T V R farine, vt à furfuribus, & à corticibus se cernatur flos purior ac tenuior. Cribrantur etiam medicamenta quæ teruntur, vt puluis æqualis sit, partesque crassiores in cribro retineantur.

Tela autem ex qua cribra fiunt, densior aut rarior esse debet pro vario medicamentorum scopo.

Lithargyros per telam secernitur, ne suo pondere cribrum stamineum confringat, crassiorque secernatur quam opus sit.

Cribrantur etiam radices coctæ & fructus, vt à corticibus & seminibus repurgentur.

Pulpa itidem cassiæ solutiua cribro transmittitur, vt solus flos seu pulpa, à corticis fragmentis & seminibus repurgetur: sic etiam tamarindi, & dactyli humectati, aut infusi, aut cocti pro rei necessitate.

De Lauatione.

L A V A N T V R medicamenta, si foris re aliqua sunt contaminata. Sed hoc lotionis genus præparationi medicamentorum peculiare non est, sed ceteris rebus commune, quæ luto, vel re alia contaminatâ, lauatioue opus habent.

Lotionis autem, de qua hic agendum, duplex est finis: vt videlicet à medicamentis qualitas aliqua tollatur: aut vt aliam aliquam facultatem acquirant.

Cæterum ex his quæ ad sordium separationem abluuntur: Calx & aloë tenuissimè terendæ sunt: deinde affusa aquæ copia satis magna simul miscentur & quiescere ac ad fundum vasis subsidere sinuntur
tum

rum effunditur aqua : atque id sæpiùs repetitur , donec aqua remaneat: denique medicamentù sicatur ac reponitur.

Metallica tenuissimè læuigata , ac in aquã puram, aut marinam, aut acetum , aut alium humorem immissa, in Sole feruidissimo totum diem rudicula agitantur , & per noctem resident , mane aqua effunditur, atque alia iniecta rursus eodem modo agitantur, quoad aqua quæ effunditur sit limpida.

Lapilli minutissimè contracti , in aquam aliumite humorem iniiciuntur & manibus confricantur ac agitantur , deinde vbi subsederint , aqua effunditur, idque toties repetitur , donec aqua pura emanet.

Sic lauantur acacia , & alij succi qui commodè in puluerem redigi non possunt , gummi Arabicum, & lacea.

Resinæ, adipēs, medullæ, & olea liquantur, agitantur , aqua affunditur toties ac effunditur donec pura appareat . Oleum verò lauando minus est verberandum , ne aquæ adedò misceatur , vt post ægrè possit separari.

Quæ in decoctionibus aut succis lauantur medicamenta , vt de illorum facultate non nihil acquirant , cum tanta humoris copia lauari non debent vt prædicta , neque toties , neque ea adhibenda est diligentia in illis ab humore segregandis : quemadmodum si aloë succo rosarum , aut intybi , aut cum specierum decoctione lauetur ad pilulas alexiphanginas : & turbith cum agarici & tithimalorum decocto, vt valentiùs purgent.

De Succorum extractions.

Succvs ex folijs & germinibus per se tritis exprimitur , & depuratus sicatur aut Sole aut igni, donec eam consistentiam nanciscatur vt in pastillos formari possit , ac ita seruari , aut liquidus seruetur

E 4 in

in vase angustis oris, superfuso oleo digiti crassitudine.

Sic exprimuntur succi ex fructibus, veluti ex vva immatura, malis punicis, sorbis, mespilis, cydonijs, limonibus, & similibus, & interdum scarificatione: sed liquidi seruantur plerunque eo quo iam dictum est modo, aut sale inperfo, vt omphacium.

Quædam herbæ quæ paucò humore eoque lento sunt præditæ, vt hedera, portulaca, cotyledon, semperuiuum, opus habent admista aqua, aut alio liquore illarum facultatibus simili, inter terendum, vt expressione, vnà cum ipso humore extrahatur: aut si tula calathò imponantur loco frigido, vt paulatim succus in subiectum catinum defluat.

Ex radicibus autem & herbis quibusdam siccis, aut paucò humore præditis, vt est lentiscus, absinthium, glycyrrhiza, centaurium maius, gentiana, & similes, succus hac ratione extrahitur. Quinque diebus in aqua macerantur, deinde in eadem aqua coquantur donec crassescat: colata postea aqua denuo coquitur quoad mellis crassitiem habeat: tum in sole siccatur, ac in pastillos conformata reponitur.

Ex ebulo, iride, cucumere asinino scarificatis aut tritis, succus expressione extrahitur, vt supra dictum est.

E thapsia autem & peucedano, scrobe circum radices facta cortex inciditur, liquorque emanans subiectis folijs aut vase aliquo purus excipitur. Thapsiæ succus sole, peucedani verò vmbra siccatur. Ex his etiam tritis, aut scarificatis, expressione succus extrahitur: sed chirothecæ manibus inducendæ, & facies velanda est, ne vapores è thapsia exhalantes faciem inflent & exulcerent.

E tithymalis succus vindemijs exprimitur incisis summitatibus, & succus effluens vase exceptus Sole siccatur, aut farinæ orobi permiscetur, aut fico sicca quinque aut sex guttulæ excipiuntur, ficusque reponitur, vt ait Dioicorides.

Hypo-

Hypocistis quæ sub veris finem radicibus cisti adnascitur, teritur, & succus expressus Sole siccat.

Ex cucumere agresti elaterium sic colligitur. Decerpti cucumeres maturi, qui tacti protinus exiliunt, imposito supra vas aliquod rariore cribro, sigillatim supino cultro sursum versus aciem habente finduntur, atque per cribrum humor in subiectum vas exprimitur, simulque carnosum quod hæsit cribro, quò facilius excidat, eliditur: Coaceruata autem in cribro segmina dulci aqua perfunduntur & denuò pressa abiciuntur: humor in pelui agitatur, & linteo operatus duplicato, Soli exponitur: dumque steterit, tota supernatans aqua cum spuma identidem effunditur, deinde conterendò cogitur in pastillos, & seruatur.

Scillæ succum sic extrahit Galenus. Scilla viginti diebus ante caniculæ exortum euulsa, atque à corticibus externis purgata, manibus in exiguas discerpitur particulas, & in vas conijcitur à quo recenter exemptum fuerit mel: postea bene adaptato operculo illud obturans, extrinsecusque pelle circundans & diligenter colligans, in loco meridiem spectante, qui à borealibus non perflatur ventis, Soli exponitur quadraginta diebus, interdum vas vertendo, vt ex omnibus similiter partibus Solem sentiat: deinde vas aperitur, & is humor qui supernatat, colatur, melle conditum coquitur ac seruatur. Ex scillæ carnibus fermento quodam inuolutis ac quasi coctis, deinde tufis & cum melle mistis fit elegma scilliticum, succo iam dicto perfimile.

Cucurbita, farina pista inuoluta, & in clibano cocta ad crusti frumentacei coctionem; aut scarificata deinde expressa, succum emittit cuius vsus est.

De Muccaginum extractione.

M V C C A G I N E S ex semine psyllij, lini, fœnigræci, cydoniorum, & è radicibus quarundam plantarum, vt est althæa, malua, acanthus, infusus in aqua

E 5 noctem

LIBER PRIMVS

noctem vnam, extrahuntur: miscetur deinde dicta aqua, & calefit donec bulliat, & femina crepent, & mucago crassior supernatet: tum enim mantili ex tela noua forti imponitur ac colando exprimitur, aut virgis duabus intorquetur sacculus à summo ad imum, ac alio bacillo percutitur succusq; deraditur.

Psyllium item (vt eclegma de psyllio suauius fiat) maceratur aqua recenti per 24. horas, deinde rudicula sæpius agitur, donec mucago supernatet, excepta inde mucago colatur ac in vsum seruetur.

Simile est mel anacardinū appellatū, quod fit ex recētibus anacardijs exiguis diuti⁹ coctis, ex his enim enatat liquor quidam aut mucago prædictæ similis,

De Destillatione.

HERBÆ, flores, fructus, liquores, & animalia, potius vasis vitreis aut figulinis destillanda erant, quàm plumbeis vt vulgò fit: tamen si experientia comprobatum sit, medicamenta plumbeis vasis destillata non tantam noxam adferre quam pleriq; metuunt: animaduertendum tamen est, omnino plumbeis vasis non esse destillandum acetum, omphacium, limones, aliasq; res acres quæ intra corpus assumendæ sunt, nam faciliè incommodum adferrent. Optimus quidem esset is calor, quo in destillatione sursum vapores attolluntur, qui ex aqua feruente fit; minus enim medicamentorum facultatem corrumpet: difficilis tamen ea est destillandi ratio, magnarumq; impensarum, & aquæ sic destillatæ non diu perdurant, quin faciliè putrescant. Itaque necessarius est ignis è carbonibus accensis, aut lignis ficcis nec fumum, nec tetrum odorem expirantibus, moderatus, non magnus, æqualis. Commodissimam eam est ratio quæ fit vase, quod materiam continet destillandam, sub cineribus aut arena in fornace sepulto, & igne cineribus aut arenæ subdito: sic enim temperatior est calor, commodiusq; humor extillat, & melior est, priorq; poste-

posteriori similior est; etiam si ex omnibus quæ destillantur liquor qui primò, qui secundò, qui quæ postremò elicitur aliquantulum inter sese differant.

Fit etiam destillatio vase floribus aut ligno completo, quod foraminosum sit, aut telam, craticulamve habeat qua destillanda sustineantur, tegula aut operculo supra vasis orificium imposito, in quibus carbones accensi, calore suo destillare faciant in fundum subiecti vasis, aut aquam, aut oleum non minus odoratum, quàm quod vulgari modo elicitur.

Porro aquæ destillatæ per aliquot dies Soli exponi debent in vasis linteo aut membrana perforata obturatis, vt quicquid excrementosum est resolvetur, simulque exhalet empireuma quod in aquis destillatis remanserat.

Alio præterea quàm ignis calore fit destillatio, nam & per simi calorem, vinaceorum, & sausa fiunt destillationes, verùm hæ in medicamentis præparandis non sunt admodum aptæ, sed potius ad chymistas referri debent.

De Oleorum extractione.

OLEA è fructibus, seminibus, liquoribus, lachrymis, rebusque omnibus pinguibus, & etià è metallicis exprimi possunt.

E fructibus, veluti ex amygdalis dulcibus & amaris, ex strobilis, pistacijs, balano myrepfica, nucibus, & nuce moschata.

E certis seminibus, veluti è semine lini, sesami, ricini, & aliorum. Exprimuntur autè in hunc modum.

Fructus & semina cortice duro prædita purgatur, teruntur, & loco calido, quo ad Solem, aut in duplici vase reponuntur: deinde rursus trita, torculari exprimuntur; aut, cum trita sunt, inspersa calida aqua, tantisper agitantur, donec oleum supernatet, tum manibus, aut torculari exprimuntur.

E fructu oleæ, lauri, iuniperi, & lentisci maturo in aqua

LIBER PRIMVS

aqua cocto, oleum supernatans aquæ colligitur : aut ex eis tuis insperfaque aqua calida oleum vt supra exprimitur.

E lignis, iuniperi, aloës, guaiaci, piceæ, oleum extrahitur . capitello figulino cocto, aut æreo sumpto, cum eiusdem materiæ receptorio cuius fundo craticula ferrea infideat ; receptorium illud ligni fragmentis impletum in pyramidis formam, vt applicatû capitellum super receptorio, quodammodo etiam impleatur . deinde supra aliud vas pedem altum imponuntur, quod tantum in terra reconditur, vt matella plena cum capitello suo huic imposita ; matella quidem sub terram recondatur, capitellum verò solum extet, circa quod ignis extruendus est, cuius calore oleum ex lignis elicitur, ac in subiectum vas decedit.

E lachrymis, resinis, & liquoribus, oleum alembico in matellis vitreis elicitur, quemadmodum in destillatione dictum est.

Sulphur in exiguo vase vritur superimposito capitello lato quod vapores in altum elatos in humorem conuertat: sed is humor aqua potius, quàm oleû est.

Oleum verò etiam per alembicum elicitur ex sulphure, quemadmodum ex resinis, lignis, gummis, cæterisque rebus, è quibus oleum, rationibus supra dictis, extrahi potest . Sed etiam in hunc modum aliquando extrahitur . Sulphur liquatum laterculique tenuissimè triti æquis partibus per alembicum destillantur, deinde fæces cû humore extracto rursus permixtæ denuo destillantur.

Sic etiam è cera extrahitur, nisi quod humori primùm extracto adduntur vnciæ tres lumbricorum vino albo ablutorum, & drachmæ duæ croci tenuissimè læuigati, deinde iterum permixta cû fæcibus prioris destillationis, destillantur.

E calcantho sic fit . Calcanthum quàm optimum, quod ea facultate præditum sit, vt ferrum politû contactu

tractu suo aris colore tingat, tenuissimè tritum in matellam infunditur, & applicato capitello destillatus humor reponitur, ipsumque calcanthum eò vsque supra ignem relinquitur, donec vstum sit & rubrum: deinde exemptū teritur, & humori suo permistum, denuo in vas conijcitur & per diploma destillatur donec oleum emanet.

Ex stibio sic. Stibium electissimum tenuissimè tritum in matellam conijcitur affuso tanto aceto stillatitio, vt stibium tegat quatuor digitis: deinde obturato ore vasis sub fumum calidum per octiduum reconditur: postea destillatur lento igni in fornace cineribus aut arena plena: & si nullus humor amplius stillet, eximitur vas & affuso aceto stillatitio, vt primum, sub fimo calente quatrimum sepelitur, deinde in duplici vase per vnam aut duas horas coquitur: & vase exempto, si quid humidi remansit filtro colatur, & receti addito aceto stillatitio, vt initio factum est, permiscetur & toties per filterum colatur, donec clarum emanet: tandem omne acetū percolatum lento igni destillatur, & cum nihil aceti amplius emanat, quod reliquū est, oleū stibij seu antimonij appellant.

Oleum tartari fit ex tartaro vsto in vase fictili lutato, in fornace, in qua vitra aut laterculi coquuntur, donec candidum fiat: deinde in sacco impositum in cella reponitur, ex quo liquor emanat aquæ quàm oleo similior.

Oleum ouorum sic fit. Vitelli ouorum elixando duratorum manibus friati in sartagine terrea plum-bata frignantur, igni mediocri, assiduè mouendo donec oleum ab his resoluatur, & sic calidi panno lineo inuoluantur, & torculari exprimatur oleum, quod refrigerari sinitur, donec limpidum fiat.

Ex frumento & sinapi torrefactis in patina terrea, oleum torculari exprimitur: aut trita, in patina lento igni frignantur, & insperfa aqua mouentur, deinde torcu-

torculari exprimuntur.

De Expressione.

EXPRESSIO, medicamentorum humida & tenuis substantia extrahitur, & à crassa ac sicca separatur, veluti fructuum ex quibus oleū aut succi exprimuntur, herbarū, radicum: tum etiā decoctionum & infusionum quarū pars humidior in vsu est.

Expressio instrumenta sunt manus, prælum, sacculus qui duobus baculis comprimitur & cæditur, tela aut stamen vulgare manibus contortum vt vulgo fit.

Debent autem medicamenta plus vel minus pro vsus necessitate exprimi.

Succi & olea forti expressione extrahuntur. De decoctionibus verò & infusionib⁹ ex præscripto medicorum agendum.

De Colatione.

COLATIO fit vt pars crassior separetur, vt in succis, oleis, decoctionibus, infusionibus, iulepis, syrups, gummis, lachrymis & resinis liquatis.

Varia autem sunt colationis instrumenta, vt fistule seu tubi, stamen, pannus, sacculus, vasa figulina cruda, vasa hederacea, quæ tenuem humorem transmittunt, crassiorem substantiam retinent, officinis ignota.

Humida, quales sunt succi, syrups, infusiones, & decoctiones, per stamen vulgare colantur, aut laneis pannis extensis, aut per colatorium, quo solo, aut duplici, aut triplici vtimur, primo minore & rariore, secundo maiore vt summum ambire possit relicto tamen vndique trium digitorum interuallo, tertio eoque infimo, maiore secundo ad eandem proportionem, atque densiore: quibus humor eadem opera perfectissimè colari potest.

Iulepi, syrups cum saccharo aut melle confecti, colantur

lantur linteo raro, aut stamine vulgari in ligno exte-
so, aut sacco stamineo, ijque calidi, nam frigidi
transmeare non possent.

Colantur etiam nonnulla per filtrum, vt calcan-
thum aqua dissolutum, & alia similia venenosa facul-
tate prædita, in hunc modum. Filtrum sumito qua-
tuor digitos latum, longumque vt vasis fundû in quo
medicamentum colandum continetur contingat, al-
tera extremitate acuminata extra vas propendat: il-
lud enim assidue humorem imbibit, illumque in aliud
vas contiguum effundit.

De Clarificatione.

LIQUIDA medicamenta quibus multa ma-
teria admista est clarificatur: dum quiescere permit-
tuntur, donec quod sæculentum est subsideat, sume-
do quod clarificatum est: aut dum colantur vt ante
dictum est: aut dum quæ ægrè clarescunt, Soli expo-
nuntur; aut igni coquuntur, ac despumantur, dein
colantur; aut iniecto omphacio, vel succo limonum,
vel aceto; vel ouorum albumine verberato (vt vul-
go fit) dum bulliunt, dein despumatio ac colatio.

De Despumatione.

DESPUMATIO fit, de rasâ, dum medicamēta
coquuntur, spuma quæ supernat, cochleari ferreo
pertuso, ne cum spuma etiam humor, in quo fit co-
ctio, abijciatur: hæc omnibus quæ coquuntur com-
munis est.

Despumantur etiam succi, mel, saccharum, reiectis
partibus crassioribus & excrementicijs, dū coquun-
tur, aut per se, aut albuminibus ouorū bacillo quas-
satis, vt in clarificatione dictum est: deinde spuma
ablata cochleari perforato, aut colatione per stamen
facta, aut per pannum laneum clavis affixum, aut per
colatorium.

De

De Coloratione.

MEDICAMENTIS color acquiritur, admittis quibusdam coloratis, vt est ærugo rasilis, cinnabaris, minium vulgare, cerussa, & similia: aut diutina coctione quemadmodum ea quæ æruginē recipiunt.

Quædam viridia sunt, quædam rubra, quædam nigra: quædam lotione candida fiunt, vt oleum & terebinthina; quædam insolatione, vt cera, & sapo in taleolas aut laminas sectus: quædam coctione ad Solem, vt multa emplaftra: quædam rudicula aut manibus diutius tractata albiora euadunt, vt penidia, eclegmata, manus Christi.

DE

DE MEDICAMENTORVM

COMPOSITORVM GENERI-

BVS, EORVMQVE MIS-

CENDI MODO.

Sectio tertia.

De Conditis, aut Conseruis.

CONDITA aut conseruę fiunt è floribus, fructibus, radicibus & corticibus.

Conseruę florum, veluti rosarũ, violarum, buglosę, fiunt è floribus tritis aut minutim concisis, addendo triplum aut quadruplum sacchari puluerati, affusa aliquantula aqua stillatitia vt commodius permisceri possint: deinde Soli exponuntur bene obturato vase, & interdum agitantur.

Fiunt etiam nonnunquam perfectè cocto iulepo, atque in eum iniecta tertia aut quarta parte florum tritorũ aut minutim concisorum, deinde insolantur.

Fructus condiuntur aut conficiuntur coctione; cocti enim, cribro cernuntur, & ad singulas iulepi libras, pulpę quatuor vncię adijciuntur, deinde lento igne coquuntur donec ad eam consistentiam perducti sint, vt nec nimium liquidi, nec nimia coctione aridi & exsuccati sint redditi: quod experientia facillè depræhendi potest: nam si guttula in marmor aut ferrum demissa, manus, vbi refrixerit, non inquinat, iustam esse coctionem, censebitur.

Condiuntur præterea fructus si primùm repurgati à cortice & olsibus, æquis partibus cum saccharo & aqua lento igni coquantur, donec saccharum to-

F tam

LIBER PRIMVS

tā fructuū substantiā penetrarit, & ad iustā coctionē perducti sint: quod ex eo deprehēdetur, si iulepus cōsistentiā habeat lentā, ita vt digitis ductus fila tenuia mittat, sed id experientia ipsa certius commonstrat.

Fiunt etiam conferuæ fructuum, ex eorum succi vncijs sex in singulas sacchari clarificati libras, coctis lento igni quoad gelatinæ crassitiem ademptæ sint, ac tum in pyxides conijciuntur.

Formantur præterea in pastillos eadem florū & fructuum conferuæ diutius coctæ.

Fructus peregrini primū macerantur, deinde cocti cū iulepo dilutiore, quem longū vocāt, condiuntur.

Radices vt condiātur, primū terra & cortice exteriori purgatæ, & matrice, deinde in partes sectæ, coquantur in iulepo dilutiore donec radicū substantiā penetrarit, & probè coctæ sint vt in fructib⁹ dictū est.

Cortices quorundam fructuum, veluti citiorum, malorum medicorum & limonum, quod substantiā sint aliquantulum amara, primū aliquot dies in aqua macerantur, sæpius aqua mutata, deinde aquam incoquantur donec tenerescant; tandem in aquam recentem semel atque iterum immittuntur; postremò in iulepum aut mel, cui multa sit aqua admista, iniecti coquantur ad iustam crassitiem.

Radices & cortices peregrini humectantur, deinde in iulepū impositi coquuntur, vt de fructibus dictū est.

Conferuæ florū & fructuum annum durant & interdum biennium, cortices diutius: & in pyxidibus aut vasis bene obturatis reponuntur.

Interdū à Medicis adduntur iam dictarum conferuarum iulepis aromata, & medicamenta purgantia, vt infrā dicitur.

De Infusionibus.

S V P R A dictum est qua ratione fieri debeāt infusiones ad medicamentorum præparationem, nunc verò de earum compositione agemus.

Duo

Duo sunt earum genera; nam alia per se corpus purgant: alia adduntur alijs medicamentis quorum nonnullas medicis recentioribus maxime usurpatis describemus. Vtrique infusionum genus sepius a medico prescribitur, in quo humore, qua quantitate, qualitate, calida an frigida, quantoque tempore fieri debeant: ite quales debeant fieri expressiones, fortes an imbecillae. Haec autem omnia diligenter perfici debent: & si quando contingat ut in medicamento non sit expressa quantitas, qualitas & tempus: aut (si scribatur, infunde secundum artem) tanta quantitas aquae sumenda est, ut medicamenta, quae maceranda sunt operiat.

Radices, fructus, ligna, aut cortices sicci, & saeviente hyeme, macerari debent, primum contusa & contracta, aqua tepida aut calida per viginti quatuor horarum spatium, aut supra cineres, aut in vase calido, aut ad Solem, aut loco calido, aut pellibus operata aut panis, ut diutius humoris calor conservetur.

Flores, herbae, aut fructus recentes, & aestivo tempore, macerantur in humore frigido duodecim horarum spatium. In utrisque expressio fortis facienda est.

Medicamenta purgantia, veluti agaricum, myrobalani & similia crassius aut minutius confringuntur ex medici praescripto, deinde macerantur, hyeme horis duodecim, aestate sex: expressio autem magis aut minus fortis esto pro medici praescripto.

Rhabarbarum & agaricum iam contracta aut trita insperguntur aliquanto vino albo, deinde admiscentur alijs rebus sequentibus: Rhabarbarum cum aqua cichorii, spica nardi, schenantho, aut canella: Agaricum cum tanto oxymelite ut incorporari possit, & aromatizatur gingiberis momento & canella: dimidius autem scrupulus gummi triti ad singulas agarici drachmas additur: denique in tanta aqua stillatitia aut decoctione maceratur ut totum operiatur: insuper saepius agitandum est, ut commodius omnia misceantur.

F 2 Omnes

L I B E R P R I M V S

Omnes autem hæ infusiones recètes fieri debent, non autem eæ sumendæ quæ tempus legitimum aut præscriptū diu prætergressæ sint, nam facîle corrumpuntur: quòd si conseruandæ sint, vas arena obruendum est, nam sic melius perdurant.

De Decoctis.

DECOCTIS per se vtimur: aut medicamentis quibusdam admiscemus ad eorum compositionem, aut dissolutionem, vt facilius assumi possint.

Præscribitur item humor, quantitas, qualitas decoctorum, & an primùm medicamenta macerari debeant, qualis item debeat esse decoctio, fortis, an mitis, & si, inter colandum, crassiorum, quæ remanent, partium debeat fieri expressio, & an valens, an clemens esse debeat.

Horum omnium summa ratio habenda est; & si quando nõ præscribantur à Medico, in hunc modum intelligendum est, scilicet: Flores, herbas recentes, & ficcas odoratas, radices graciles & odoratas, fructus, cortices peregrinos & odoratos, vt sunt nux moschata, garyophylli, cinnamomum seu canella, & macis, non multam expetere coctionem. Radices crassiores, cortices & fructus non odoratos, multam coctionem desiderare, vt copiosè supra dictum est.

Horum autem vsus esse debet statim à coctione, aut paulò post, & conseruari debent in vasis vitreis diligenter obturatis loco frigidus, aut arena sepeliri, si diutius sint asseruanda.

De Sapis, Tulepis, & Syrupis.

R O B, aut sapa succus est fructuū Solis aut ignis calore inspissatus, vt asseruari possit, & eo vt liceat in oris præsertim morbis aut per se, aut cum melle, aut saccharo, aut sapa.

Perfectæ coctionis indicium est, si tantum inspissata sit vt frigefacta vnitatem quandā & mellis crassitiem adipiscatur.

Re-

Reponitur vasis vitreis, aut figulinis vitratis ad anum vnum.

IULEPVS Arabum, potionis genus est delicatæ apud Græcos, quæ parabatur ex aqua, vino, & succis cum melle.

Arabes id genus solum descripserunt quod ex aqua & succis componebatur, illudque iulep vocarunt: Græci recentiores *ζουλάπιον* & *ιοδάβον*.

Fiunt autem cum aquis stillatitijs, & horum frequentior est vsus hodie: aut cum decoctionibus, & succis ori gratis, sed horum vsus nullus est, nam eorum loco syrupo simplici vtimur.

Rosaceus & violaceus parantur ex vncijs octodecim aquæ rosacæ aut violarum ad singulas sacchari libras: & quia his statim vtimur tanta coctione non egent atque syrupi.

SYRVPVS aut serapiū, simplex est, vel ex multis componitur. Simplex iulepo perquam similis est, hoc solum differens, quod succus & decoctio è quibus syrupus fit, ingrator sit, quàm è quibus iulepus.

Compositus fit ex infusionibus, & variarum rerum decoctionibus: interdum post coctionem aromata accipit aut medicamenta purgantia trita ac in nodulum ligata, atque in ipso syrupo diu suspensa.

Simplices syrupi fiunt è succis herbarum cichorii, endiuix, fumarix, betonicæ, & similibus: aut è succo fructuum, vix immaturæ, succo limonū, pomorum, citriorum; Coquuntur autem succi ad quartæ partis consumptionem, & depurari sinuntur: deinde huius succi sic depurati libra cum sacchari clarificati tantundem coquitur ad iustam crassitiem, cuius indicium erit si guttula in marmor effusa hereat, aut digitis accepta, horum adductione & diductione fila ducat.

Alij saccharum coquunt ad penidiorum vsq; crassitiem, deinde succum admiscunt, & simul feruere semel sinunt, postea igni exemptum insolant.

F 3

Sim-

LIBER PRIMVS

Simplices in sua bonitate annum seruantur. Compositi biennium. Reponuntur vt dictum est.

De Eclegmatis.

MEDICAMENTA ea quę Arabibus loch dicuntur, Gręci *εχλιγματα* & *εχλιματα* vocant, Latini linctus, quodd linguntur & lambuntur, ac retenta in ore paulatim liquefcunt & in trachęam arteriam delabuntur, simplicia sunt & composita.

Simplicia ex folijs medicamenti simplicis decocto aut succo, & saccharo, melle, alioſiue liquore paratur, Composita, gummi, fructus, & aromata recipiunt.

Eorum confistentia media est inter fyrupos & electaria: nam fyrupis crassiora sunt, & electarijs dilutiora, ne tam facile elabuntur atque fyrupi, nec tam difficile in arteriam delabuntur vt electaria.

Post coctionem diu in cacabo agitantur, vt candida fiant, sintq; oculis gratiora: nam alias, cum eorum vsus sit frequens, facile fastidium generarent.

Simplicia in sua perfectione annu seruantur: Composita bienniu, his exceptis quę amygdalas, strobilos, pistacia, & alia huiusmodi q̄ facile senescunt, receperunt.

Reponuntur autem vasis figulinis vitratıs.

De Electariis.

ELECTARIORVM, quę Gręcis antidota appellantur, multa fuerunt differentię. Nos verò in electaria gustatu grata & iucunda diuidemus, in electaria amara & ingrata, in electaria purgatiua & laxatiua, in theriacas, & electaria opium accipientia, quę omnia secundu hunc ordinẽ suo loco describemus.

Conficiuntur ex varijs, & multis peculiaribus medicamentis, quorum delectus & preparatio maxima cum diligentia ex regulis supra traditis fieri debet.

Saccharum aut mel eousq; coquantur, donec aromatibus inspersis, iustam habeant consistentiam, & possint deglutiri, aut dissolui, prout vsus postulabit: animaduertendum tamẽ est, vt saccharu aut mel tantum coquatur, vt repositum, situ non contrahat, quod

fiet, quando ad fyrupi decoctionē proximē accessit.

Aromatū quātitas inspergēda, plerūq; in ipsa cōpo-
sitione expressa est: quod si expressa nō sit, & simplici-
ter sit additū, mellis aut sacchari quantū satis est, vncie
tres aromatū in singulas sacchari aut mellis libras fu-
mendæ erūt, & in electarijs gustu iucūdis vnciæ duæ.

Saccharo aut melle cocto & despumato, & igni
exempto, aromata paulatim insperguntur, & assidue
versantur donec perfectē mista sint.

Reponuntur vasis figulinis vitratis, aut plumbeis
bene obturatis.

Electaria palato grata durant annum, amara & in-
grata biennium, purgantia annum.

Theriaca ad vigesimum annū durat, reliquæ opiate
in decennium: neque exhiberi debent ante semestre,
nisi medicus aliud præscribat.

Ex electarijs dulcibus fiunt interdum morselli aut
tabellæ: tum in singulas sacchari cocti libras dimidia
vncia specierum inspergitur instar manus Christi.

De Pulueribus.

PULVERES qui nobis describētur, partim in-
tra corpus assumuntur, partim foris applicantur.

Qui per os assumūtur ex medicamētis cōponun-
tur aromaticis, aptis ad intemperiem corrigendam
earum corporis partium quæ nutritioni deseruiunt;
ea autem sunt interdum electaria, vt diacalamintha,
diatrion pipereon Galeni & similia: & interdum ad-
mista habent quædam purgantia.

Qui foris applicātur, ex varijs medicamētis cōmi-
scentur simplicibus, ijq; diuersis corporis administrā-
tur partibus, veluti qui à vulgo Medicorū & Pharma-
copœorū epithemata cordialia & hepatica vocātur.

Alij sunt vtilēs ad vulnera & vlcera, idq; in varijs cor-
poris partib⁹, & varias ob causas, vt pulueres capita-
les, adstringētes, sarcotici erodētes. Hi autē ex selectis
simis fiēt medicamētis pl⁹ minusue tritis pro medica-
menti

LIBER PRIMVS

menti præscripti scopo, eoque ordine & diligentia, quo in tritura dictum est.

In vniuersum autem, qui intrò assumendi sunt pulueres, & qui in epithemata ingrediuntur, tenuissimè teri debent, quòd ex aromatibus & odoratis còstent, nisi quòd interdum eos crassius terere oportet, vt diatrion pipereon, & similes, vt in eum, in quem præscribuntur, scopum vsui esse possint.

Reponi verò debent sacculis coriacijs bene confutis, aut vasis vitreis diligenter clusis.

Singulis annis vt plurimùm renouari debent.

Qui foris applicandi sunt, non necesse est tam tenuiter terantur, &, quòd frequenti in vsu nò sint, neque magna eodem tempore copia opus sit, primùm componi solent cum ijs vtendum est, & secundum medici scopum. nihilominus tamen quosdam vulgariores, & magis probatos in Antidotarii libro secundo describemus.

De Pilulis seu Catapotis.

CATAPOTIA medicamenta sunt quæ intra corpus assumuntur, in hoc magna ex parte confecta, vt corpus purgent & euacuent: apud Arabes verò, vt etiam sensus stupefaciant, & catarrhos tollant, veluti catapotia de cinoglossa & similia, tum etiam vt rursim leniant.

Fiunt ex ficcis medicamentis tenuissimè tritis, deinde cum succis, aquis stillatitijs, aut aqua communi in massam redactis quæ papyro inuoluatur, deinde, vbi horum vsus erit, rursus tritis, & cum succo aliquo in catapotia conformatis.

Seruari possunt, purgantia annum vnum, quæ verò opium acceperunt, duos, tres, & plures annos.

De Trochiscis & Sieff.

VARIA sunt trochiscorum genera, quorum alij per se in corpus assumuntur; alij in compositiones aliorum medicamentorum recipiuntur, veluti pastilli de

de vipera, & è scilla in theriacam: alij extra corpus applicantur, constantq; ex metallicis, & hi vtilis sunt vlcerebus malignis, & oculorum morbis.

Ex eorum numero qui intra corpus assumuntur; alij ex aromatibus fructibus, herbis, & medicamentis quibusdam purgantibus constât, vt trochisci de agarico, & de rhabarbaro: alij ad eorum compositionem opium requirunt. Fiunt ex medicamentis siccis tritis, vt dictum est, & cum aqua, aut decoctione, aut succo mistis, donec ad eam crassitiem reducantur, qualis est massa pilularum. Formantur autem in rotulas, vnde Græcis τροχίσκοι, Latinis pastilli appellâtur ab eorum forsitan figura. Siccantur in umbra, & reponuntur vt in catapotijs dictum est. Durant annum vnum: & qui opium recipiunt, vt pilulæ opium recipientes.

Qui foris applicandi sunt, cum ex medicamentis constent quæ non faciliè resoluuntur, seruari possunt in annum vnum aut duos.

S I E F F Arabum nihil aliud quàm Græcorum trochisci & collyria sunt, quorum diximus vsum esse in oculorum morbis, & sola forma differunt.

In vtroque autem genere illud requiritur, vt medicamenta ex quibus constant sint tenuissimè trita, supra omnia alia medicamenta.

De Oleis.

O L E A quorum in officinis vsus est, nunc è fructibus & seminibus exprimuntur: nunc fiunt ex oleo oliuarum in quod infusæ herbæ aut flores sint, & soli exponuntur, aut in duplici vase coquantur.

Ex his simplicia vocantur, quæ ex fructibus expressa sunt sine vlla alia admistione, aut quæ ex oleo confata sunt in quo macerati flores vnius generis infolantur aut coquantur.

Composita ea sunt quæ multa medicamenta simplicia & odorata recipiunt, quæque plerunque igni parantur: hæc apud veteres vnguenta nuncupaban-

F 5 tur,

tur, quòd reciperent aromata, & lachrymas, eaq; de causa crassiora reddebantur.

Rationem extrahendorum oleorù supra diximus.

Cæterùm quæ ex fructibus & seminibus temporata qualitatis fiunt, quale est oleum amygdalarum, sesaminum, elici debent cum horum vsus necessarius est: nã si antè extrahantur, nouas acquirunt qualitates.

Quæ ex fructibus frigidi & adstringentis temperamenti parantur, vt ex lentisco, myrto, ea durant annum vnum; pòst contrarias facultates adipiscuntur.

Quæ ex fructibus odoratis, vt sunt nux moschata & caryophylli, eliciuntur, semestri seruari possunt in sua virtute.

Quæ ex liquoribus, seminibus, & lignis calidis per alembicum extracta sunt: tametsi recens extracta, sint præstantissima, illorum tamen efficacia diu durat.

Olea simplicia fiunt maceratis in oleo oliuarum eiusdem anni, floribus aut herbis, ita vt oleo integantur, frigidis quidè in oleo lauato, calidis verò in oleo puro: Deinde insolantur per aliquot dies, vt præscriptum est, & facta expressione valida flores abijciuntur, & recentes immittuntur, idq; sæpius: aut coquantur in duplici vase, donec flores immisi tenerescant, deinde exprimuntur, recentesque iniiciuntur, & coquantur sæpius: id autem fit ob temporis angustiam, aut quia subitò eorum vsus requiritur, aut quia flores qui medicamentum ingrediuntur, non sunt tam diuturni, vt macerari & insolari possint quantum necesse est. Hæc autem annum durant.

Composita magna ex parte coquantur, admista oleo, aqua, aut vino, aut infuso, aut decoctione aliqua pro medicamenti præscripti ratione: Coquantur autem lento igne ex carbonibus confiato, donec omnis ferè humor qui admistus est consumatur: aut coquantur in vase duplici, quod præstat. Seruantur in annù. Omnia olea reponi debent vasis vitreis ore angusto bene

bene obturato, aut figulinis vitratis.

De Vnguentis, Emplastris & Ceratis.

H A E C medicamentorum genera sub alia appellatione Græcis descripta sunt: nam vnguenta illis solum vocabantur olea composita ex aromatis, calore ignis aut Solis in eam consistentiam redacta, vt his faciliè vti possent in vnguendis corporibus.

Arabes sub vnguenti vocabulo cerata Græcorum, malagmata, & ex emplastris etiã nonnulla cõplectuntur, non tamen coquebant ea consistentia qua Græci.

E M P L A S T R A Græcis sunt medicamẽta, varia simpliciu genera, & metallica presertim recipiẽtia. Ea verò coquebantur donec manus amplius nõ inficerent, & Arabibus recetioribusq; cerota nuncupantur.

Arabum verò emplastra ea sunt quæ Græcis malagmata, cataplasmata, & epithemata, ex herbis, floribus, farinis, oleis, & adipibus cõposita, quæ tam diurnam coctionem non patiuntur atque emplastra; nam neque simplicia, ex quibus conflantur, neq; vliis, in quem parantur, id admittit.

C E R A T A veteru, vt iam dictum est, sunt Græcorum emplastra.

Græcorum cerata ex oleo & cera fiunt, admistis interdum quibusdam odoratis. Quæ omnia medicamentorum genera, varia sunt admodum, & in his regulam aliquam generalem prescribere difficillimum. De eorum autẽ cõpositione in singulis medicamẽtis, quæ libro secundo describentur, dicere præstabit.

D E L E C T V itaque medicamentoru factõ, compositisque & repositis ijs medicamentorum generibus quæ frequentiori sunt in vsu, & in quorum præparatione diutius est inhærendum, quàm vt subito confici possint, (de quibus abundè in vniuersum supra dictum est) Pharmacopœo in medicamentis suis exhibendis & propinandis diligenter hæc sunt obseruanda.

Primum

LIBER PRIMVS

Primùm, ne suo ex ingenio, aut incõsulto medico cuiquã propinet medicamentũ aliquod purgãs, aut quod ex opio constar, aut cuius vsus noxam adferre possit.

Deinde, vt, dum Medicus medicamentum aliquod præscribet, attentè illũ præscribentem audiat, medicamenq; in codice in hunc vsum officinẽ parato præscribat, diligẽter adnotans & pondus & quantitã, & exhibitionis modum atq; tempus: tum descriptũ medico perlegat, ne qua in re error aliquis committatur, qui hominis vitã magnam possit adferre calamitatem, & perniciem.

Præterea, vt medicamenta præparata habeat: & si fortè contingat aliquod illi medicamentum deesse, quod nec ex sua, nec ex alterius officina nasci possit: ne illud negligat, aut aliud in eius locũ substituat inconsulto qui illud præscripsit medico.

Denique, vt exquisito pondere, & diligenti mensura facta medicamẽta dissoluat, conformet, molliat, extendat, & reliqua insuper in medicamentorũ vsum necessaria peragat: deinde ea ad agrũ mittat, inscriptis vniciq; medicamento, tẽpore, & vtendi modo, ijsq; quẽ, ex medici prescripto, agro post medicamẽtum sumptũ agenda sunt: aut ipse agrũ adeat & illi porrigat, si portiones sint molestẽ, aut alioqui medicamentũ quod præparatũ diu seruari nõ possit, vt cassia solutiua, manna, quæ primũ dissoluendæ sunt cum sumi debent, aut alioqui medicamẽta quæ magna cum difficultate applicantur, vt in plerisque vsu venit.